

zelena dežela

št. 199 / oktober 2026

Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

Vabljeni na 23. vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi in Slomu

Pridružite se nam na **23. vseslovenskem srečanju kmetov na Ponikvi in Slomu**, rojstnem kraju blaženega Antona Martina Slomška, zavetnika kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva.

V nedeljo, **11. oktobra 2026**, se bomo ponovno zbrali v kraju, ki je globoko zaznamoval slovensko duhovno, kulturno in narodno zgodovino, kraju, kjer se je rodil mož, ki je s svojo besedo, dejanji in zgledom znal povezovati ljudi, krepiti njihovo zavest in samozavest, vero v prihodnost ter spoštovanje do zemlje in človeka.

Letošnje srečanje navdihuje Slomškova misel »Prijaznost je sestra prave ljubezni«. V času, ki ga zaznamujejo bližina hudega in s tem povezane številne negotovosti in preizkušnje, nas ta preprosta misel povezuje v medsebojnem spoštovanju, zaupanju, sodelovanju in solidarnosti. Prav te vrednote so že stoletja temelj močnih in povezanih podeželskih skupnosti ter pomemben del naše skupne odgovornosti do slovenske zemlje, kmetstva in prihodnjih rodov.

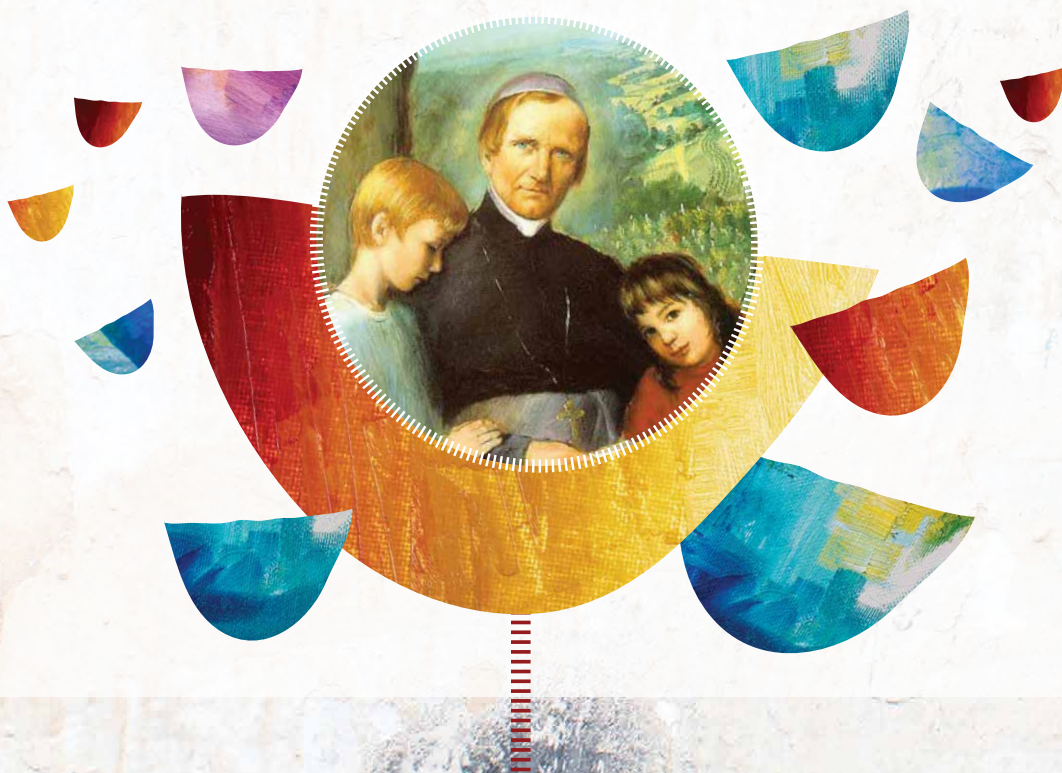
Srečanje se bo pričelo v cerkvi **sv. Martina na Ponikvi**. Ob **12. uri** bo mašo daroval upokojeni beograjski nadškof **Stanislav Hočevar**. Sodeloval bo škof evangeličanske cerkve **Leon Novak**. S prinosom simboličnih darov pred oltar bodo kmetje izrazili hvaležnost do plodov, ki jih ob njihovem delu daje narava.

Ob **14. uri** bomo druženje nadaljevali z akademijo pred Slomškovo rojstno hišo na Slomu. Osrednji gost bo duhovnik, celjski dekan in teharski župnik **Miha Herman**. Njegova prisotnost nosi poseben pomen, saj je kot nekdanji župnik na Ponikvi pustil neizbrisen pečat v srcih ljudi ter pomembno prispeval k ohranitvi in razumevanju Slomškove dediščine.

Druženje na vsebinsko in glasbeno bogatem dogodku bomo zaključili s pogostitvijo, ki jo pripravljajo članice društev kmetic in člani gasilskega društva Ponikva. V kulturnem programu bodo sodelovali mladi pevci **Župnijskega pevskega zbora Ponikva**, **Kvartet ljudskih pevcev iz Vitanja**, dijaki Šolskega centra Šentjur in ljudska pesnica **Ivanka Uduč**.

V času, ko se soočamo z negotovostjo, je prav druženje tisto, kar daje moč. Ko se zberemo, si ne delimo le izkušenj, temveč drug drugemu vlivamo moč za prihodnost. Naj bo letošnje srečanje na Ponikvi in Slomu priložnost za srečanje ljudi, ki spoštujejo zemljo, cenijo delo kmeta in verjamejo v moč skupnosti.

Vzemite si čas in v nedeljo, 11. oktobra, pridite na Ponikvo in preživite nedeljo v naši družbi. Veseli vas bomo!

 dr. Jože Podgoršek,
predsednik KGZS

Skupaj za močno podeželje

Jesen je čas spravila pridelkov, pa tudi čas razmisleka. Za slovenskim kmetijstvom je leto številnih izzivov, od vremenskih ekstremov do negotovih trgov. A prav v takšnih razmerah se pokaže pomen domače pridelave hrane, znanja in sodelovanja. Prihodnost ne bo odvisna le od vremena in ukrepov politike, temveč predvsem od ljudi, ki vsak dan z vztrajnostjo in znanjem skrbijo za svoje njive, travnike, sadovnjake in gozdove.

V času geopolitičnih negotovosti je vse jasneje, da je domača pridelava hrane del nacionalne in evropske varnosti. Ne sprašujemo se več le, koliko hrane pridelamo, temveč ali jo bomo sposobni pridelovati tudi ob motnjah na trgih, podnebnih ekstremih in dražjih vhodnih stroških. Odpornost kmetij zato ostaja ena ključnih nalog našega časa.

Prav tako pomembna je generacijska prenova. Veliko kmetij išče naslednike, brez mladih prevzemnikov pa ni razvoja podeželja, novih idej in vlaganj. Mladim moramo omogočiti, da se za kmetovanje in gospodarjenje z gozdom odločijo z zaupanjem v prihodnost, starešem in prevzemnikom pa olajšati pot do dogovora o prenosu kmetije.

Kmetje in lastniki gozdov upravičeno pričakujejo tudi manj birokracije. Po vsej Evropi potekajo razprave o poenostavitvi pravil in zmanjšanju administrativnih bremen. Politika naj ustvarja pogoje za delo, ne pa dodatnih obrazcev, saj je vsaka ura, ki jo kmet nameni papirjem, izgubljena za delo na zemlji in v gozdu.

Odgovore iščemo tudi v znanju in inovacijah. Digitalizacija, precizno kmetijstvo, nove sorte in učinkovitejša raba vode niso oddaljena prihodnost, temveč orodja za ohranjanje konkurenčnosti že danes. Evropska komisija letos posebej poudarja pomen prenosa znanja v prakso. Pri tem imata pomembno vlogo KGZS in javna služba kmetijskega svetovanja, ki znanje prinašata neposredno na kmetije.

Naša največja moč pa je sodelovanje. Ko se kmetje in lastniki gozdov povežemo, smo bolj slišani tam, kjer se odloča o prihodnosti podeželja, in hitreje najdemo rešitve, ki delujejo v praksi. Z medsebojnim zaupanjem bomo lažje prebrodili tudi najzahtevnejše sezone.

O tem bomo spregovorili tudi na tradicionalnem posvetu Javne službe kmetijskega svetovanja, ki ga skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo pripravljamo novembra. O podrobnostih vas bomo pravočasno obvestili, vabljeni pa, da se nam pridružite.

Naj bo jesen za vas čas dobre letine, zdravlja in dobrih misli.

Kolofon

Zelena dežela št. 199, oktober 2026

Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno.

Uredništvo: KGZS – Zelena dežela,
Gospodinjstva ulica 6, 1000 Ljubljana
tel.: 01 513 66 40
e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si
splet: www.kgzs.si

Odgovorni urednik: Robert Peklaj

Novinar: Marjan Papež

Fotografija na naslovnici: Freepik

Grafično oblikovanje in prelom:

Jana Janko Škrbec, Studio HTZ

Jezikovni pregled: Alenka Šalej

Fotografije: arhiv KGZS

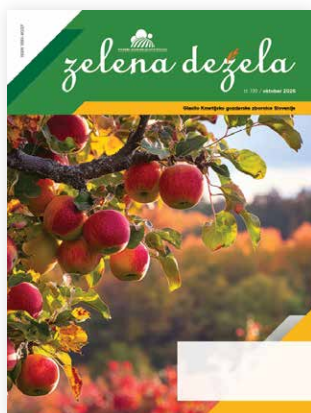
(če ni drugače navedeno)

Tisk: Salomon, d.o.o.

Naklada: 100.000 izvodov

ISSN 1581-9027

spletna izdaja ISSN 2536-2119

OBVESTILO

Spoštovani, z namenom, da bi z denarjem, ki ga dobimo z zborničnim prispevkom, ravnali čim bolj odgovorno in racionalno, smo na tiste naslove, kjer bivata dva ali več članov oziroma članic z enakim priimkom, poslali le en, tako imenovani skupni izvod na gospodinjstvo. Če se strinjate s tem, vam ni treba ničesar storiti. Če pa vseeno želite prejemati svoj izvod glasila Zelena dežela, nam, prosim, to javite pisno (KGZS – Zelena dežela, Gospodinjstva ulica 6, 1000 Ljubljana) ali prek elektronske pošte (zelena.dezela@kgzs.si) z vašimi podatki (Ime in priimek, Naslov, Pošta) in pripisom Želim svoj izvod, da vas ponovno dodamo na seznam prejemnikov Zelene dežele. Hvala za razumevanje!

Uredništvo Zelene dežele

VSEBINA

NA KRATKO

- 5 Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

V SREDIŠČU

- 9 Varnost na kmetiji ni le odgovornost posameznika
 12 Temna plat kmetijstva in gozdarstva
 13 Ko preobremenjenost postane nova normalnost

ZASTOPANJE

- 14 Nižji stroški goriva za kmete in gozdarje
 15 Prizadete kmetije ne smejo ostati same
 16 Stockholmska deklaracija
 17 Pol stoletja predanosti podeželju
 18 Evropejci so za kmetijstvo in skupno kmetijsko politiko

SVETOVANJE

- 19 Poziv lastnikom: prijavite vso škodo po divjadi
 20 Sodobni izzivi in sonaravne rešitve
 22 Digitalne rešitve za trajnostno govedorejo
 23 Komasaacija ali menjava parcel?
 24 V znamenju prilagajanja podnebnim spremembam
 25 Kmetije prehajajo na FSDN knjigovodstvo
 26 Siničkin jubilej

IZ NAŠIH ZAVODOV

- 28 Kmetijska dejavnost in ohranjanje biotske krajine

ZGLEDI VLEČEJO

- 30 Ko kostanj postaja vsakdanji kruh

PROMOCIJA

- 32 Marčni sejmi 2027
 33 Kaj vse je ponudila letošnja Agra
 38 Najboljši ekološki kmetje v EU
 39 Ko iz malega nastane velik Štrudelfest

ZA KRATEK ČAS

- 40 Poskus DOK

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

NEKATERI POMEMBNEJŠI DOGODKI V PRIHODNIH MESECIH

KDAJ	KAJ / KJE
11. 10.	Tradicionalno srečanje kmetov; Ponikva
7. 11.	Ljubljanska vinska pot, Ljubljana
16.-22. 11.	Teden slovenske hrane
23. -24. 11.	Posvet javne službe kmetijskega svetovanja, Zreče

NEKATERI POMEMBNI ROKI

DO KDAJ	KAJ
19. 10.	IRP05 – 2. javni razpis za intervencijo izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč, podintervencija - izvedba komasacij kmetijskih zemljišč
2. 10.	IRP06 – razpis za intervencijo naložbe v ureditev gozdne infrastrukture – protipožarna infrastruktura
2. 11.	IRP16 – razpis za intervencijo IRP16 podintervencija naložbe kmetij v okviru intervencije naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih za leto 2026
2. 11.	IRP16 – razpis za intervencijo podintervencija naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v okviru intervencije naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih za leto 2026
2. 11.	Razpis za ukrep I: Finančna pomoč za nadomestilo škode zaradi požara ali strele na kmetijskem gospodarstvu v letu 2026
2. 11.	Razpis za ukrep II: Finančna pomoč zaradi smrti, invalidnosti ali nezmožnost za delo v letu 2026
1. 12.	Prijava v šolsko shemo za šolsko leto 2027/2028
30. 6. 2029	IRP15.2 – razpis za podintervencijo dela za odpravo škode in obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov
30. 6. 2029	IRP15.3 – razpis za podintervencijo ureditev gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov
31. 12. 2032	2. javni razpis za odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih

Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

Pregled dejavnosti zbornice in pomembnih dogodkov, povezanih s kmetijstvom

ČEZMEJNO SODELOVANJE PRI UPRAVLJANJU VOLKA

Direktor Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije Martin Mavsar se je skupaj s sodelavci v četrtek, 24. septembra, v Celovcu v Avstriji udeležil mednarodnega posveta o čezmejnem upravljanju populacije volka. Udeleženci srečanja so razpravljali o izzivih, ki jih prisotnost volka prinaša za kmetijstvo, živinorejo in življenje na podeželju, ter o nujnosti tesnejšega sodelovanja med regijami in državami alpskega prostora.

Sogovorniki so se strinjali, da je volk pomemben del alpskega ekosistema, vendar mora biti upravljanje volka zasnovano tako, da bo omogočalo tudi dolgoročno vzdržno kmetovanje in ohranjanje poseljenosti podeželskih območij. Ob tem so poudarili, da je za prihodnost alpskega prostora nujno razviti skupne standarde in usklajene strategije upravljanja populacije volka.

Na posvetu so se zavzeli za ambiciozne in medsebojno usklajene regulativne ukrepe regionalnih oblasti, primerljivo in usklajeno spremljanje populacije volka ter učinkovito izmenjavo podatkov. Med prednostnimi nalogami so izpostavili tudi enotno zastopanje stališč do institucij Evropske unije, ocenjevanje ugodnega stanja ohranjenosti vrste na ravni celotnega alpskega prostora ter redno izmenjavo informacij in izkušenj med pristojnimi institucijami in organizacijami.

Udeleženci so ob zaključku poudarili, da lahko le s tesnim čezmejnem sodelovanjem oblikujemo učinkovite in dolgoročno vzdržne rešitve, ki bodo zagotavljale ravnovesje med varstvom narave in interesi kmetijstva ter podeželskega prebivalstva.

DAN ODPRTIH VRAT EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA NA KGZS

Na KGZS smo 23. septembra odprli vrata ekološkemu kmetijstvu, strokovnemu svetovanju in projektom, s katerimi soustvarjamo prihodnost trajnostnega kmetovanja.

Dan odprtih vrat ekološkega kmetijstva je bil namenjen predstavitvi dela Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) in Javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) ter številnih aktivnosti, s katerimi podpiramo kmete pri pridobivanju znanja, uvajanju novih pristopov in iskanju rešitev za razvoj ekološkega kmetijstva.

Udeležence je uvodoma nagovorila Alberta Zorko, vodja JSKS, ki je predstavila organiziranost KGZS in delo kmetijskih svetovalcev. Tončka Jesenko in Anja Mežan sta predstavili strokovne skupine in delo koordinatorjev na KGZS, Katja Kmetec pa aktivnosti za usposabljanje kmetov za ekološko kmetijstvo.

Del dogodka je bil namenjen predstavitvi projektov. Klara Otoničar je predstavila IRP 38 – konzorcij znanja za ekološko kmetijstvo Slovenije (KEKS) ter vlogo KGZS pri izvajanju projekta. Sledila je predstavitev IRP 31 – EIP projekta »Ukrepi za zmanjševanje težav z zajedavci pri drobnici v ekološki rejji«, v katerem so bili predstavljeni ključni cilji in pričakovani rezultati projekta.

Matic Cuderman je predstavil projekt Stratus in vlogo KGZS, Maja Pevnik pa projekt LIFE IP NATURA, ki se letos zaključuje. Ob tem je predstavila ključne aktivnosti in rezultate projekta ter poudarila pomen povezovanja kmetijstva in naravovarstva. Urban Hrovatič je predstavil projekt OrganicAdviceNetwork in njegove aktivnosti.

Dogodek se je zaključil z odprto razpravo, v kateri so udeleženci izmenjali mnenja, vprašanja in izkušnje ter pridobili dodatne informacije o ekološkem kmetovanju in podpori, ki jo na tem področju zagotavlja KGZS.

Dan odprtih vrat je tako ponudil vpogled v delo KGZS in JSKS ter pokazal, kako pomembni so znanje, sodelovanje in povezovanje pri nadaljnjem razvoju ekološkega in trajnostnega kmetijstva.

KGZS IN ZDRUŽENJE TURISTIČNIH KMETIJ SLOVENIJE PREDSTAVILA NAJBOLJŠE IZ SLOVENSKEGA PODEŽELJA

Na Celjskem sejmu je med 16. in 20. septembrom potekal 58. Mednarodni obrtni in podjetniški sejem MOS, največji poslovno-sejemski dogodek v Sloveniji in širši regiji. Tudi letos je bila med razstavljalci prisotna Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), ki je skupaj z Združenjem turističnih kmetij Slovenije obiskovalcem predstavila raznolikost, kakovost in gostoljubnost slovenskega podeželja.

V hali E so se obiskovalci lahko pobliže spoznali z dobrotami slovenskih kmetij ter okušali številne domače pridelke, predelane izdelke in kulinarčne posebnosti iz različnih slovenskih regij. Predstavitev je znova potrdila veliko zanimanje potrošnikov za lokalno pridelano hrano, tradicionalne okuse in kakovostne izdelke slovenskega podeželja.

Pomemben del predstavitve so bile tudi turistične kmetije, ki vse bolj pomembno prispevajo k razvoju slovenskega podeželja. Obiskovalci so lahko spoznali ponudbo oddiha na turističnih kmetijah, možnosti aktivnega preživljanja prostega časa in pristna doživetja, ki povezujejo naravo, tradicijo in sodoben način življenja.

Sejem MOS je tudi letos ponudil priložnost za srečanja, izmenjavo izkušenj in krepitev sodelovanja med kmeti, ponudniki podeželskega turizma, potrošniki in drugimi udeleženi. Predstavitev KGZS in Združenja turističnih kmetij Slovenije je ponovno pokazala, da slovensko podeželje skriva številne kakovostne proizvode, izjemne zgodbe in privlačna doživetja, ki jih je vredno ohranjati in predstavljati širši javnosti.

JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO

Na sejmu MOS v Celju je v sredo, 16. septembra, potekala okrogla miza Javno naročanje z vizijo, ki je združila predstavnike kmetijstva, javnih ustanov in civilne družbe. Razprava je bila osredotočena na vprašanje, kako z boljšim sistemom javnega naročanja okrepiti položaj slovenskih kmetov ter povečati delež lokalne hrane v javnih prehranskih obratih – od šol in vrtcev do bolnišnic, domov za starejše, vojske in policije.

Predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek je v svojem nastopu poudaril, da je javna prehrana eden največjih neizkoriščenih potencialov za slovensko kmetijstvo. Izpostavil je, da je že kot varuh odnosov v prehranski verigi in kasneje kot minister opozarjal na nujnost sprememb, ki bi omogočile več neposrednega sodelovanja med javnimi ustanovami in lokalnimi pridelovalci. »Če želimo več lokalne hrane, moramo spremeniti način naročanja, ne pa kmetov,« je poudaril Podgoršek.

Pri tem je ključno, da se slovenskim kmetom omogoči sodelovanje v prehranski verigi ter da se njihovo delo in kakovost domače pridelave ustrezno ovrednotita. Povezovanje pridelovalcev, predelovalcev in javnih zavodov lahko prispeva k ohranjanju kmetijske dejavnosti, razvoju podeželja in večji prehranski varnosti.

Možni ukrepi

Po njegovih besedah je nujno razmisliti o **deregulaciji javnega naročanja hrane**, saj bi to omogočilo večjo fleksibilnost, hitrejša odzive na krizne razmere (suša, geopolitične motnje,

nihanje cen) ter večjo vključenost lokalnih pridelovalcev. Poudaril je tudi, da javna prehrana ni strošek države, temveč strošek staršev, svojcev in uporabnikov, zato je še toliko pomembnejše, da je hrana kakovostna in lokalna.

Okrogla miza je ponudila prostor za izmenjavo pogledov med predstavniki ministrstev, raziskovalnih ustanov, kmetijskih organizacij, ekoloških zadrug in organizatorjev šolske prehrane. Sodelujoči so iskali poti, kako vizijo trajnostne lokalne prehrane prenesti v prakso in zagotoviti, da bo javno naročanje bolj povezano s potrebami slovenskega kmetijstva in lokalnih skupnosti.

Dogodek je bil tudi priložnost za krepitev sodelovanja in iskanje rešitev, ki bi slovenskemu kmetu omogočile večjo vlogo pri oskrbi javnih zavodov, uporabnikom pa dostop do kakovostne in lokalno pridelane hrane.

TEŽAVE PRI NAČRTOVANJU GOSPODARJENJA Z GOZDOVI OSTAJO

V zadnjih tednih so se gozdarski strokovnjaki KGZS udeležili več javnih razgrnitev gozdnogospodarskih načrtov (GGN) in ob tem ponovno opozorili na številne težave, ki se v slovenskih gozdovih pojavljajo že vrsto let.

Med najbolj perečimi izzivi ostaja prevelik pritisk divjadi, ki na nekaterih območjih že močno otežuje ali celo onemogoča naravno obnovo gozdov z jelko in plemenitimi listavci. Strokovnjaki opozarjajo tudi na prestaranost gozdov in nezadostno pomlajevanje, kar zmanjšuje njihovo odpornost proti sušam, vetrolomom in napadom podlubnikov.

Pri pripravi načrtov je bila ponovno izpostavljena tudi prenizka intenzivnost gospodarjenja z gozdovi. Takšno stanje po mnenju KGZS pomeni izgubljene razvojne in gospodarske priložnosti za lastnike gozdov, lesnopredelovalno industrijo in prihodnje generacije. Dodatno skrb vzbuja širjenje omejitev pri gospodarjenju, ki po ocenah KGZS pogosto ni zadostno strokovno utemeljeno oziroma ni usklajeno z lastniki gozdov.

Na KGZS poudarjajo, da kljub dolgoletnim opozorilom na omenjene težave ni zaznati bistvenega izboljšanja razmer. Zato ponovno izpostavljajo, da je aktivno, strokovno in trajnostno gospodarjenje ključno za ohranjanje stabilnih, odpornih in gospodarsko ter okoljsko vitalnih gozdov tudi za prihodnje generacije.

TEŽAVA Z ORIENTALSKIM SRŠENOM

Razširjenost orientalskega sršena v Evropi in Sloveniji je bila osrednja tema dogodka BeeExpert, ki je 28. avgusta potekal pred čebelnjakom Mestne vrtnarije Koper. »Orientalški sršen se hitro širi, pristojni pa se na razmere še niso odzvali z usklajenimi ukrepi. Osebkje in gnezda te tujerodne vrste letos opažamo bistveno pogostejše kot lani, največ v Kopru z okolico, pojavlja pa se tudi drugod po Primorski. Kljub vse večji prisotnosti še vedno ni vzpostavljenega učinkovitega sistema za prijavljanje, spremljanje in odstranjevanje gnezd,« je zapisano v pozivu Čebelarke zveze Slovenije (ČZS) s prošnjo za razrešitev težave.

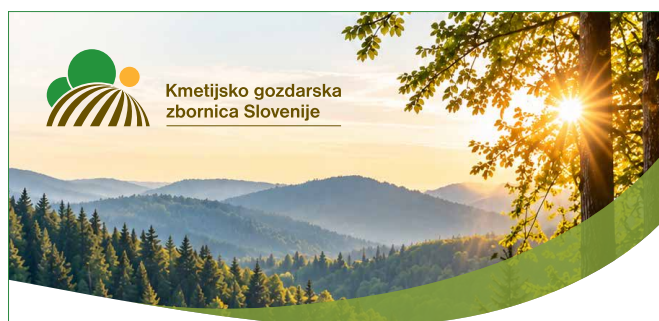
V mestnem središču Kopra orientalskega sršena najpogostejše opažajo na trtah in sadnem drevju, kjer išče hrano, vse pogostejše pa tudi na koprski tržnici in celo v zabojnikih z mešanimi odpadki. Posebej skrb vzbujajoča so ponovna opažanja posameznih osebkov na dvorišču enega od koprskih vrtcev, saj je bilo v neposredni bližini odkritih že več gnezd. Tudi posledice za čebele so že vidne. V središču Kopra so spremljali čebelji roj, ki se je naselil v steni kamnite hiše, nato pa so ga orientalski sršeni nenehno napadali. Čebelja družina je bila v samo štirih dneh popolnoma uničena, kar je jasno opozorilo, kako hitro lahko ta tujerodna vrsta povzroči resno škodo, če ukrepanje zamuja. Mestna občina Koper je tako že organizirala strokovno odstranjevanje gnezd orientalskega sršena, kar je treba posebej pohvaliti. Žal ena občina tega problema ne more rešiti sama. Orientalški sršen ne pozna občinskih meja, zato je potrebno nemudoma ukrepati na celotnem območju njegove prisotnosti. Država mora po enem letu odlašanja prevzeti koordinacijo, vzpostaviti enoten sistem prijavljanja, spremljanja in odstranjevanja gnezd ter zagotoviti financiranje ukrepov.

»Časa za čakanje ni. Vsako pravočasno odstranjeno gnezdo pomeni manj novih matic in manj gnezd v prihodnjem letu. Ko se bo vrsta razširila po širšem območju regije ali celo države, bo njeno obvladovanje bistveno težje, dražje in morda celo nemogoče,« poudarjajo na ČZS. Resnost problema utemeljujejo tudi z dejstvom, da je pik orientalskega sršena človeku nevaren. Na dogodku v sklopu BeeExpert konference je Irska strokovnjakinja za področje tujerodnih vrst sršenov

dr. Karen Power predstavila možne načine priprave vabe za sršene. Odlično vabo v jesenskem času je pripravila iz mačje hrane v obliki paštete, ki ji je dodala vodo. Vaba se lahko naredi tudi iz medu, ki mu je dodano pivo. Ob tem je poudarila, da je medena vaba bolj primerna za spomladanski čas in proteinska bolj za jesenski.

Strokovna tajnica SO za čebelarstvo pri KGZS Gabrijela Salobir navaja, da je o problematiki sršenov KGZS že obvestila svoje člane. »Prav tako smo pripravili in po kanalih Javne službe kmetijskega svetovanja KGZS razširili protokol o nevarnosti in potrebni pazljivosti pri obiranju sadja in trgatvah. Ob tem se je treba zavedati gospodarske škode, ki preti ne le kmetijstvu, ampak tudi turizmu. Poškodovani plodovi, oteženo pobiranje in nenazadnje tudi ogroženo uživanje hrane na prostem. Ker se orientalski sršen zakonodajno smatra zgolj kot gospodarski problem, bo smiselno, da se tudi pristojna ministrstva za turizem, okolje in kmetijstvo sistematično lotijo zatiranja invazivnih vrst sršenov,« poudarja Salobirjeva.

Kmetijsko gozdarska
zbornica Slovenije

Gozdarski posvet

Ali je gospodarjenje z zasebnimi gozdovi optimalno?

Slovenski gozdovi na žalost niso v idealnem stanju. Vroča poletja in podlubniki ter že večleten trend padanja prirastka kažejo na resne probleme in izgubo dohodka.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije zato organizira 12. novembra 2026 strokovni gozdarski posvet, kjer se bodo iskale rešitve za učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi.

Na dogodku se bodo izmenjala stališča gozdarske stroke o aktualni gozdarski ureditvi, osvetlilo pravni in ekonomski vidiki ter identificirale možnosti za strateško sodelovanje z lesnopredelovalno industrijo.

Drugi del programa bo vključeval okroglo mizo s strokovnjaki, usmerjeno v neposreden dialog s publiko za oblikovanje ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdovi.

Pridružite se razpravi o izboljšanju stanja slovenskih gozdov. Program in prijava na posvet bosta kmalu objavljena na spletni strani KGZS.

PORTAL
DOBROTE
slovenskih kmetij

Vabljeni k predstavitvi
ponudbe z vaše kmetije!

Najboljše je blizu!

www.dobroteslovenskihkmetij.si

Varnost na kmetiji ni le odgovornost posameznika

Ko individualna odgovornost ni dovolj: varnost kmetov zahteva širše ukrepanje

Previdnost, znanje in usposobljenost so za varno delo na kmetiji nepogrešljivi. Toda kmetje in kmetice se o tem ne odločajo v praznem prostoru. Na njihovo varnost vplivajo tudi utrujenost, pomanjkanje delovne sile, časovni in finančni pritiski, stanje mehanizacije, zdravje ter možnost, da ob boleznih ali poškodbi delo za nekaj časa prevzame nekdo drug. Zato izboljšanje varnosti na slovenskih kmetijah zahteva več kot zgolj opozarjanje na previdnost.

Uradni podatki pokažejo le del problema

Kmetijstvo in gozdarstvo sodita med dejavnosti z visokim tveganjem za hude in smrtne nezgode. Podatki, ki jih za ta sektor zbira kmetijski svetovalec Marjan Dolenšek, kažejo, da je bilo v obdobju 2014–2023 v kmetijstvu in gozdarstvu povprečno 23,8 smrtne nezgode na leto. Kar 87,3 odstotka smrtnih primerov je bilo povezanih z mehanizacijo, predvsem s traktorji in delom v gozdu.

Vendar tudi ti pretresljivi podatki ne pokažejo celotnega obsega problema. V raziskavi o odzivanju kmečkih družin na posledice delovnih nesreč in poklicnih bolezni smo podatke Evidenice poškodb pri delu Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) povezali s podatki Registra kmetijskih gospodarstev (RKG). Za obdobje 2011–2020 je bilo ugotovljenih 27.305 prijavljenih nezgod pri delu oseb, vpisanih v RKG, pri čemer se vse niso nujno zgodile pri opravljanju kmetijskih del. Še izrazitejša je razlika pri smrtnih nezgodah. Evidenca NIJZ je med osebami, povezanimi s kmetijskimi gospodarstvi, zajela devet smrtnih primerov. Analiza Dolenška in sodelavcev, oprta na podatke Policije o nezgodah s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo ter dopolnjena z oceno drugih smrtnih nezgod v kmetijstvu, jih je za isto obdobje ocenila na 257. Drugi pristop je zajel tudi osebe, ki so kmetovale v prostem času, ter upokoјence. Razlika ne pomeni, da je eden od podatkov napačen, temveč pokaže, kako močno je prikaz problema odvisen od tega, katere osebe in okoliščine so vključene v evidentiranje.

Prispevek temelji na rezultatih evropskega projekta SafeHabitus ter delu slovenske skupnosti prakse, ki deluje v njegovem okviru, in raziskovalnega programa »Raziskave o duševnih stiskah in dobrem počutju« (P5-O439), ki ga financira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS). Več informacij je na voljo na spletnih straneh projektov SafeHabitus in Raziskave o duševnih stiskah in dobrem počutju. Projekt SafeHabitus financira Evropska unija v okviru programa Obzorje Evropa. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča avtorice in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za raziskave (REA), ki zanje ne odgovarjata.

Razlika v podatkih kaže, da nezgode na družinskih kmetijah pogosto ostajajo zunaj uradnih evidenc poškodb pri delu, zlasti pri upokoјencih, pri osebah, ki kmetujejo ob drugi zaposlitvi ali v prostem času, ter pri družinskih članih brez formalnega delovnega razmerja. Zato obsega in okoliščin nezgod ne poznamo dovolj natančno, kar otežuje prepoznavanje najbolj ogroženih skupin ter načrtovanje in vrednotenje preventivnih ukrepov.

Na kmetijah dela veliko širši krog ljudi

Na slovenskih družinskih kmetijah delo ni omejeno na osebe z glavnim zaposlitvenim statusom kmeta. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je leta 2020 redno družinsko delovno silo sestavljalo 150.378 oseb: 52.558 gospodarjev oziroma upraviteljev ter 97.820 drugih družinskih članov. Status kmeta ali kmetijskega podjetnika jih je imelo le 14.732 oziroma 9,8 odstotka. Drugi niso bili nujno brez socialnega zavarovanja, temveč so bili pogosto zaposleni drugje, upokoјeni, študenti ali so imeli drug glavni status, vendar so prav tako opravljali kmetijska dela in bili izpostavljeni njihovim nevarnostim.

Osebe, katerih glavni zaposlitveni status ni kmet ali kmetijski podjetnik, imajo ob urejenem obveznem zavarovanju dostop do splošnega zdravstvenega varstva, vendar njihovo delo na kmetiji ni nujno prepoznano kot poklicna izpostavljenost. Zato so lahko slabše vključene v prilagojene preventivne preglede, njihove poškodbe pa niso vedno obravnavane kot poškodbe pri delu. Ker so pravice ob boleznih ali poškodbi odvisne od zaposlitvene in zavarovalne podlage, sistem ne zagotavlja enake preventivne in socialne zaščite vsem, ki delajo na kmetijah.

Glede na veliko število smrtnih nezgod v kmetijstvu in gozdarstvu bi morali preventiva, usposabljanje, zgodnje odkrivanje zdravstvenih težav in informacije o varnem delu doseči vse,

ki dejansko delajo na kmetijah, ne glede na njihov glavni zaposlitveni ali zavarovalni status. Slovenija od leta 2025 izvaja socialno pogojenost evropske skupne kmetijske politike, ki prejemanje podpor povezuje s spoštovanjem določenih delovnih in socialnih standardov. To je pomemben vzvod, vendar se praviloma uporablja v okviru formalnih delovnih razmerij, zato sam po sebi ne zagotavlja ustrezne preventivne zaščite vseh družinskih članov, ki sodelujejo pri delu na kmetiji.

Tvegana odločitev ima pogosto širše ozadje

Varnost pri delu se začne pri človeku: pri njegovi usposobljenosti, presoji, uporabi zaščitne opreme in spoštovanju varnih postopkov. Rezultati evropskega projekta SafeHabitus pa kažejo, da tveganega ravnanja ne moremo vedno pripisati zgolj neznanju ali malomarnosti.

Marsikateri kmet nadaljuje delo kljub izčrpanosti, ker nima nikogar, ki bi ga nadomestil. Ob neugodnem vremenu hiti, ker je čas za spravilo pridelka zelo omejen. Zastarelo mehanizacijo uporablja, ker si varnejše ne more privoščiti. Dolgotrajno opuščanje varnostnih postopkov ali uporaba neustrezno predelane mehanizacije lahko postaneta ustaljena praksa in povečujeta tveganje za nezgodo. Učinkovita preventiva mora zato poleg znanja izboljševati tudi organizacijske, tehnološke, ekonomske in socialne pogoje dela.

To pomeni praktične prikaze in usposabljanja, prilagojena različnim skupinam kmetov, svetovanje o organizaciji dela, naložbeno podporo za varnejšo mehanizacijo in objekte ter možnost nadomeščanja ob izčrpanosti, zlasti pa ob poškodbah ali boleznih. Pomembni so osebni stik, učenje med kmeti in zaupanje v strokovne službe. Varnost in zdravje pri delu bi morala postati redni del kmetijskega svetovanja, izobraževanja ter sistema znanja in inovacij v kmetijstvu.

Poškodba ali bolezen posameznika prizadene vso kmetijo

Nezgod je le ena od možnih posledic dela na kmetiji. Dolgotrajni telesni napor, dolgi delovniki, pomanjkanje delovne sile ter finančni, vremenski in administrativni pritiski vplivajo na telesno in duševno zdravje. Kronične bolečine, izčrpanost, stres in motnje spanja zmanjšujejo zbranost in delovno zmoglost ter s tem povečujejo možnost napak in nezgod.

Na družinski kmetiji zdravstvene težave posameznika hitro vplivajo na delovanje celotnega gospodarstva. Del obveznosti prevzamejo drugi družinski člani, vendar pogosto nihče ne more v celoti poskrbeti za živali in nujna opravila. Kmetje kljub bolezni ali poškodbi nadaljujejo delo in odlagajo počitek ali zdravljenje, kar lahko še dodatno poslabša njihovo zdravje. Posledice so večja obremenitev družine, izpad dohodka in napetosti v odnosih, dolgotrajno zmanjšana delovna zmoglost pa lahko ogrozi nadaljevanje in nasledstvo kmetije.

Ta povezava deluje tudi v nasprotni smeri: finančne težave in negotova prihodnost kmetije povečujejo stres, delovno obremenitev in nagnjenost k večjemu tveganju pri delu. Tako se lahko ustvari začaran krog, v katerem poslabšanje zdravja

zmanjšuje sposobnost kmetije za normalno delovanje, težave pri njenem vodenju pa še dodatno ogrožajo zdravje in varnost ljudi.

Za prekinitev tega kroga posamezni, med seboj nepovezani ukrepi ne zadostujejo. Tehnično preprečevanje nezgod je treba povezati s preventivnimi zdravstvenimi pregledi, zgodnjim prepoznavanjem telesnih in duševnih stisk, ustrezno socialno zaščito, kmetijskim svetovanjem in možnostjo nadomeščanja. Takšna podpora bi kmetu in kmetici omogočila, da pravočasno poišče pomoč, se zdravita ali se začasno umakneta z dela, ne da bi bila zaradi njune odsotnosti ogrožena nujna opravila in delovanje celotne kmetije. Del takšnega širšega sistema je lahko dostopna storitev, ki celovito obravnava položaj ljudi, ki kmetujejo, in jih poveže z ustrezno strokovno pomočjo.

AGRICALL: pomoč, organizirana za potrebe kmeta

Primer takšnega pristopa je AGRICALL iz Belgije oziroma Valonije, podporna služba za kmete in njihove družine, ki se znajdejo v osebnih, družinskih, finančnih, pravnih ali poklicnih težavah. Njena ključna prednost je zaupen prvi stik in celovita presoja okoliščin, v katerih je težava nastala. V interdisciplinarnem timu sodelujejo psihologi, pravniki, finančni svetovalci in strokovnjaki za kmetijstvo, ki skupaj s kmetom oblikujejo rešitve, prilagojene njegovemu položaju, družini in delovanju kmetije.

Takšna obravnava izhaja iz spoznanja, da se težave posameznika, njegove družine in kmetije pogosto prepletajo in medsebojno poglobljajo. Zadolženost lahko vpliva na družinske odnose in duševno zdravje, bolezen zmanjša delovno zmoglost in dohodek, spor v zvezi z nasledstvom pa ima pravne, gospodarske in čustvene razsežnosti. Pomembni so zaupnost, nevtralnost in dejstvo, da podporna služba nima nadzorne ali inspekcijske vloge.

V Sloveniji že obstaja pomembno izhodišče: Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v okviru programa Celostna podpora kmetom omogoča brezplačno svetovanje o duševnem zdravju, socialni varnosti, prenosu kmetije, zaposlovanju in pravnih vprašanjih. Orientacijski vpogled v poznavanje progra-

ma ter zanimanje za njegov nadaljnji razvoj ponuja raziskovalna anketa projekta SafeHabitus, v kateri je doslej sodelovalo 183 oseb. Čeprav vzorec ni reprezentativen, rezultati kažejo na skromno prepoznavnost programa: 48 odstotkov sodelujočih zanj še ni slišalo, 37 odstotkov je zanj že slišalo, vendar ga ne poznajo dobro, štirje odstotki ga poznajo, deset odstotkov pa ga je tudi uporabilo. Hkrati je 89 odstotkov sodelujočih menilo, da bi bilo podpora kmetom v stiskah in težavah treba okrepiti oziroma razširiti. Rezultati opozarjajo na potrebo po večji prepoznavnosti programa in podpirajo razmislek o njegovi vsebinski in organizacijski nadgradnji z nekaterimi elementi programa AGRICALL, zlasti s skupno interdisciplinarno obravnavo primerov in dolgoročno medsektorsko ureditvijo financiranja. Sedanje financiranje programa je na Ministrstvu za kmetijstvo zagotovljeno le za prve mesece leta 2027, medtem ko se AGRICALL od ustanovitve leta 2005 redno financira iz sredstev štirih ministrskih resorjev.

Pet prednostnih področij za varnejše kmetijstvo

Predstavljena problematika odpira razmislek o petih medsebojno povezanih področjih ukrepanja: od nacionalnega vođenja in podatkovne osnove prek vključevanja preventive v kmetijsko politiko do zaščite vseh, ki delajo na kmetijah, ter podpore ob boleznih, poškodbi ali stiski.

Prvo področje je vzpostavitev stalnega nacionalnega usklajevanja in posebne strategije varnosti in zdravja pri delu v kmetijstvu. Ta bi morala povezati pristojne za kmetijstvo, delo, zdravje in socialno varstvo ter jasno določiti nosilce, odgovornosti, financiranje in spremljanje ukrepov. Drugo področje je oblikovanje celovitejšega sistema podatkov o neizgledih in poklicnih boleznih. Povezovanje zdravstvenih, policijskih, inšpekcijskih, zavarovalniških in kmetijskih evidenc bi omogočilo boljši vpogled v tveganja vseh, ki delajo na kmetijah, ne glede na njihov formalni status.

Tretje področje je okrepitev varnosti in zdravja pri delu v kmetijski politiki. EU bi morala to področje jasneje vključiti v prihodnjo skupno kmetijsko politiko in sistem znanja ter inovacij, Slovenija pa v svoj strateški načrt, kmetijsko svetovanje in izobraževanje. Socialna pogojenost je pomembno izhodišče, vendar sama ne doseže vseh, ki delajo na kmetijah. Četrto področje je zato razširitev preventive in ustrezne socialne zaščite na družinske člane in druge osebe, ki redno opravljajo kmetijska dela, čeprav kmetovanje ni njihov glavni zaposlitveni ali zavarovalni status.

Peto področje je razvoj stabilno financirane celostne podpore kmetom in njihovim družinam. Za prvi korak bi bilo smiselno v sodelovanju s KGZS in pristojnimi ministrstvi pilotno preizkusiti nadgradnjo programa Celostna podpora kmetom z elementi pristopa AGRICALL ter ga prilagoditi potrebam kmetov in slovenskemu institucionalnemu okolju. Takšno povezano interdisciplinarno pomoč bi moral širši sistem dopolniti s preventivnimi zdravstvenimi pregledi, zgodnjim prepoznavanjem telesnih in duševnih stisk ter cenovno dostopno možnostjo nadomeščanja ob boleznih, poškodbi ali hudi preobremenjenosti.

Nacionalno usklajevanje bi zagotovilo vodenje in povezovanje ukrepov, boljši podatki pa osnovo za odločanje. Kmetijska politika, svetovanje in izobraževanje bi prenesli preventivo v prakso, vključujoča zaščita bi razširila njen doseg, celostna podpora in nadomeščanje pa bi omogočila pravočasno pomoč in okrevanje. Odgovornost posameznika za varno ravnanje ostaja pomembna, vendar jo mora podpirati sistem, ki varno ravnanje omogoča.

 dr. Majda Črnič Istenič,
Družbenomedicinski inštitut ZRC SAZU

Temna plat kmetijstva in gozdarstva

Letos navček že 21-krat

V zadnjih letih v kmetijstvu in gozdarstvu umre povprečno 21 ljudi in nikakor se ne moremo izviti iz tega začaranega kroga temne plati kmetijstva in gozdarstva. Do 21. septembra letos je umrlo že 21 ljudi (že toliko kot lani v celem letu), veliko je bilo tudi poškodovanih.

Nezgode pri delu v gozdu

Delo v gozdu se je letos za vedno končalo že za 9 ljudi. Stari so bili 26, 29, 40, 44, 57, 68, 69, 75 in 76 let. V Prlekiji je 26-letnik padel z naložene prikolice z lesom, na Goriškem je na 29-letnika padel suhi del debla iz krošnje, na Pohorju je na 40-letnika padlo obviselo drevo, ki ga je sproščal, na Gorenjskem se je na 44-letnika zvalil hlod, ki ga je žagal na pobočju, na Pohorju je umrl 57-letnik, v Beli krajini je na 68-letnika padlo drevo pri podiranju, na Koroškem je na 69-letnika, ki se je z avtomobilom peljal na območju sečišča, padlo požagano drevo, na Notranjskem se je na 75-letnika prevrnil traktor med privleko lesa z vitlom,

na Koškem je 66-letni moški podiral drevo, to pa je padlo na 76-letnika, ki mu je pomagal pri delu in je umrl. Prav tako tudi vsi prej naštet.

Nezgode s traktorjem

Pri vožnji oziroma delu s traktorjem je letos umrlo že 9 oseb. Šest voznikov, ena voznica, en sopotnik in en poškodovani na dvorišču. 4 nesreče so se zgodile na cesti, 5 nezgod pa pri vožnji zunaj cest. Umrli so bili stari 18, 23, 28, 30, 51, 51, 69 in 73 let, za enega umrlega pa še ni podatka. Po neuradnih podatkih je 18-letnik na Štajerskem umrl pri prevračanju traktorja po pobočju in padel pod traktor, v Prekmurju je 23-letni umrl, ko ga je na dvorišču zadel voznik traktorja s prikolico, na Gorenjskem je 28-letnik umrl pri prevračanju traktorja pri pluzenju snega, pri čemer je padel pod traktor, 30 letnik je umrl pri prevračanju traktorja brez loka ali kabine, na traktor 51-letnika je na Dolenjskem od zadaj naletel voznik osebne avtomobila, ga prevrnil,

voznik traktorja pa je padel pod traktor, 51-letna voznica je padla pod traktor, ki se je prevračal na gozdni cesti blizu Krškega, na Koroškem je 69-letnik med vožnjo padel s stopnice traktorja, ki ga je vozil 37-letnik, en voznik pa je umrl pri prevračanju traktorja v vinogradu v Goriških brdih. V bližini Šentjurja je 73 letni voznik padel s traktorja pri prevrnitvi pri vožnji po travniku navzgor, nato pa je traktor trčil vanj.

Druge nezgode v kmetijstvu in poškodovani

Še 3 tragične nezgode so zaznamovale letošnjih prvih devet mesecev. Na Štajerskem je 38-letnik umrl pri vožnji oziroma prevrnitvi viličarja, na Koroškem pa je 78-letnik padel pri delu v hlevu oziroma na gnojišču in umrl. 55-letnik je v Goriških brdih izstopil iz traktorja in umrl, predvidoma iz zdravstvenih razlogov. Zanesljivih podatkov o poškodovanih nimamo, poznamo le posamezne primere. A dolgoročni podatki iz več različnih držav kažejo, da se na enega mrtvega težje ali lažje poškoduje še od sto pa celo do petsto oseb.

Je stanje mogoče izboljšati?

Je. Zagotovo. Številka povprečno 21 mrtvih v zadnjih 10 letih je veliko manjša kot npr. pred tridesetimi leti, a je še vedno grozljivo velika. Ta številka je večja, kot je število mrtvih na leto v delovnih nezgodah vseh preko 900.000 zaposlenih v Sloveniji. Očitno samo preventivni ukrepi, izobraževanja, preprečevanja itn. niso dovolj. Verjetno je dozorel čas, da se predpiše obvezna vgradnja in posledično obvezna uporaba varnostnih pasov v vse traktorje, tudi rabljene, in da se predpiše obvezno usposabljanje in uporaba osebne varovalne opreme za vse, ki pri delu v gozdu uporabljajo motorno žago. Ne le za tiste, za katere je to predpisano že sedaj (zaposleni delavci, samozaposleni). Le tako bomo sčasoma dosegli cilje vizije nič – nič mrtvih in nič hudo poškodovanih zaradi nezgod v kmetijstvu in gozdarstvu.

 Marjan Dolenšek,
KGZS – Zavod Ljubljana
in Gozdarski inštitut Slovenije

Neuporaba varnostnega pasu je najpogostejši vzrok, da vozniki pri prevračanju traktorjev ne preživijo. Varnostni pas bi jih zadržal na sedežu in v preživetvenem območju kabine. Tudi v traktorjih, ki imajo vgrajene varnostne pasove, jih ne uporablja skoraj nihče. Kaj pomeni pripenjanje, lahko spoznamo v nagibni kabini.

Ko preobremenjenost postane nova normalnost

Kadar telo opozarja, preden odpove: zakaj je počitek nujen del varnega kmetovanja

Mednarodno leto kmetič 2026 je namenjeno prepoznavanju ključne vloge žensk v kmetijstvu, ki kljub vsakodnevni obremenitvi pogosto ostajajo spregledane. Pobuda poudarja njihov prispevek k prehranski varnosti, trajnostnemu razvoju in vitalnosti podeželja ter spodbuja države, da okrepijo podporo, dostop do znanja in pravičnejše pogoje dela. Leto 2026 je tako priložnost, da se glas kmetič sliši jasneje in da se njihov položaj sistemsko izboljša.

»Na kmetiji počitka ni.« Ta stavek se še vedno pogosto sliši. Opravičilo nikoli ne zmanjka, odgovornost ne izgine, pritisk pa se kopiči. Kmetice in kmetje so vajeni zdržati bolečino, utrujenost in delati, tudi ko so že izčrpani.

Težava nastane, ko to stanje postane stalno. Ko se utrujenost normalizira in se meje telesa in psihe vztrajno spregledujejo.

Izkušnje psihosocialne podpore kažejo, da se izčrpanost pogosto kaže v telesu: bolečine, nespečnost, slabša koncentracija, večja razdražljivost in večje tveganje za nezgode pri delu. Telo prevzame vlogo opozorila.

Počitek ne pomeni opuščanja dela. Pomeni, da si človek dovoli kratek odmik, ki omogoča varnejše, bolj premišljeno delo. Uporabniki pogosto povedo, da so se ob pomoči podpore naučili drugače razporejati moči – in da to ni zmanjšalo njihovega prispevka, temveč ga naredilo bolj vzdržnega.

Duševno zdravje je stanje, ki omogoča presojo, zbranost in odgovorno odločanje. Psihosocialna podpora deluje tudi preventivno – pomaga prepoznati znake preobremenitve, še preden pride do hujših posledic.

Dolgotrajna preobremenjenost ni znak predanosti, ampak tveganja.

Kmetija lahko stoji le, če stojijo tudi ljudje – zato je skrb za telesno in duševno zdravje del odgovornega kmetovanja.

Lucija Pinterič,
vodja psihosocialne podpore za kmete na KGZS

Skrb zase na kmetiji

- Dobri odnosi so nam v oporo v vsakodnevni težkih trenutkih.
- Odnosi so v veliki meri odvisni od načina komunikacije.
- Če znam poskrbeti zase, sem lahko drugim v oporo.

Na voljo smo vam, ko pride do:

- težkih vsakodnevni situacij,
- težav v partnerskih, družinskih odnosih, komunikaciji,
- izgube bližnje osebe,
- osebnih tisk, konfliktov,
- osamljenosti, odtujenosti,
- nasilja,
- odvisnosti,
- stisk ob razvezi,
- nespečnosti in stanju, povezanih s stresom,
- drugih situacij, pri katerih rabite podporo.

BREZPLAČNO

Psihosocialna podpora za kmete

✉ lucija.pinteric@kgzs.si
☎ 070 444 202

Foto: Dejan Javornik

Za brezplačni pogovor in psihosocialno podporo:

070 444 202

lucija.pinteric@kgzs.si

Projekt je podprt s sredstvi Evropske unije in se izvaja v okviru Strategije nadvirane skupne kmetijske politike 2023-2027 za Slovenijo.

Evropska unija

Slovenija

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

JR za podintervencijo izmenjava znanja in prenos informacij s področja psihosocialnih tematič za leto 2026 in 2027

Nižji stroški goriva za kmete in gozdarje

KGZS pozdravlja sprejete ukrepe za znižanje cene kmečke nafte, kmete poziva k shranjevanju računov

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) pozdravlja sprejetje interventnega zakona, ki uvaja ukrepe za kmetijstvo in gozdarstvo, ter novele Zakona o trošarinah. Sprejeta zakona bosta omogočila ukrepe, s katerimi se bodo znižali stroški goriva za kmetijsko in gozdarsko dejavnost ter ublažile posledice visokih stroškov proizvodnje. KGZS ob tem poziva kmete, naj shranjujejo račune za gorivo.

KGZS že dalj časa opozarja na visoke cene

KGZS na visoke cene kmečke nafte opozarja že dalj časa. Zbornica si prizadeva za rešitev, ki bi slovenskim kmetom omogočila primerljive pogoje s kmeti v drugih državah članicah EU.

Posebej zaskrbljujoča je primerjava s Hrvaško, kjer je cena kmečke nafte približno 20 centov na liter nižja kot v Sloveniji. Razlika neposredno vpliva na konkurenčnost slovenskih kmetij, saj je gorivo eden od nujnih stroškov kmetijske proizvodnje.

Predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek poudarja, da kmetje ne morejo več prevzemati bremena naraščajočih stroškov: »Kmetje si novih podražitev kmečke nafte ne morejo več privoščiti. Potrebujemo konkretne in hitre rešitve, ki bodo slovenskim kmetom zagotovile konkurenčnejše pogoje za proizvodnjo hrane.«

Povprečna slovenska kmetija porabi letno okoli 1.200 litrov kmečke nafte. Ob trenutni ceni okoli 1,50 evra za liter to pomeni približno 1.800 evrov letnega izdatka za gorivo na povprečno kmetijo. Na ravni celotne države približno 53.000 kmetij letno porabi med 60 in 65 milijonov litrov kmečke nafte.

Ukrepi povračila dela vrednosti kmečke nafte, ki zajemajo obdobje od 4. junija 2026 do konca letošnjega leta, prihajajo v obdobju, ko je poraba goriva v kmetijstvu zaradi jesenskih opravil še posebej velika. Kmetje v tem času spravljajo pridelke,

pripravljajo tla in izvajajo setev ozimnih žit. Zaradi letošnjih vremenskih razmer je pri nekaterih kmetijskih gospodarstvih potrebnega tudi več dela za zagotavljanje zadostnih količin krme.

Zbornica opozarja, da so bili ukrepi sprejeti prav v času, ko kmetije čutijo pritisk podražitev na več ravneh hkrati – od repromateriala do stroškov dela. Znižanje cene goriva zato predstavlja eno redkih otipljivih olajšav, ki jo bodo kmetje in gozdarji občutili neposredno na svojih računih. KGZS bo v prihodnjih tednih spremljala izvajanje ukrepov in po potrebi opozarjala na morebitne pomanjkljivosti pri njihovem izvajanju v praksi, saj je hitro in enostavno uveljavljanje povračil ključno za dejansko razbremenitev kmetijskih gospodarstev.

Kmetje: shranite račune za gorivo

KGZS kmete poziva, naj račune za nakupe goriva skrbno shranjujejo in jih ne zavržejo. Računi bodo potrebni pri dokazovanju upravičenosti do povračil. Kmetom zato svetujemo, da račune za nakup goriva hranijo do nadaljnjega in spremljajo informacije o načinu uveljavljanja ukrepov.

Pri tem je pomembno, da so na računih razvidni podatki o nakupu, predvsem datum nakupa in količina kupljenega goriva. Ni pa potrebno, da je na računih naveden ime in priimek kupca. KGZS bo kmete o nadaljnjih postopkih, rokih in potrebnih dokumentaciji pravočasno obvestila.

Sprejeta ukrepa predstavljata pomemben korak k zmanjšanju stroškov, s katerimi se soočajo kmetijska gospodarstva, ter k izboljšanju ekonomskih pogojev za nadaljnjo kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo.

Aleksandra Trupej, KGZS

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**Bodite obveščeni o delu KGZS
in novostih na naši spletni strani!**

Prijavite se na e-novice:

www.kgzs.si/prijava-enovice

Prizadete kmetije ne smejo ostati same

Pomoč za vse prizadete se zbira v Fundaciji Srce podeželja

Predstavniki Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) so si ogledali posledice uničujočega požara na Plodrovi domačiji v Podolševi. Požar je v celoti uničil hlev, specialno kmetijsko mehanizacijo, traktorske priključke in mlekarno, poškodovana pa je bila tudi stanovanjska hiša. KGZS ob tem opozarja, da so v zadnjih mesecih požari prizadeli več podeželskih družin, zato se pomoč za vse prizadete zbira v Fundaciji Srce podeželja.

Na višinski kmetiji Ploder pri Svetem Duhu v Podolševi je 20. avgusta zvečer nekaj po 22. uri zagorel hlev. Po še neuradnih podatkih je požar zanetila strela. Objekt je v celoti pogorel, v njem pa je bila goveja živina, predvsem krave molznice. Domačim je uspelo rešiti skoraj vse živali, ena krava pa je po doslej znanih podatkih poginila.

Ogenj je uničil tudi vso specialno kmetijsko mehanizacijo in pripadajoče priključke, ki jih družina potrebuje za kmetovanje v izredno strmih razmerah. V pogorelem objektu je bila tudi predelovalnica mleka, ki je skupaj z živinorejo predstavljala glavni vir prihodka kmetije. Poškodovana je bila tudi stanovanjska hiša, ki so jo domači in sosedje uspeli obvarovati pred popolnim uničenjem.

Ob obisku je KGZS izrazila podporo družini in poudarila pomen solidarnosti s kmetijami, ki jih je prizadela takšna nesreča. Za kmečko družino požar ne pomeni le materialne škode, temveč lahko v nekaj urah uniči tudi osnovne pogoje za nadaljevanje kmetijske dejavnosti.

Požari prizadeli tri podeželske družine

Plodrova domačija pa žal ni edina, ki jo je v zadnjih mesecih prizadel uničujoč požar. Zaradi požarov so bile v različnih delih Slovenije prizadete **tri podeželske družine – družina Ploder, družina Marka Žonte in družina Bregar.**

V Kostanjevici pri Šentrupertu je v noči na 23. junij pogorela lesarska delavnica Marka Žonte. Ogenj je v celoti uničil objekt, v katerem so bili žaga za razrez hlodovine, številni drugi stroji in orodje, 300 izdelanih palet ter les, pripravljen za obdelavo. Žonta je pred osmimi leti na domačiji začel opravljati dopolnilno dejavnost proizvodnje lesene embalaže. Po požaru je prihodnost dejavnosti negotova, saj bo za nadaljevanje dela potreboval tudi novo opremo.

Konec julija je požar zajel tudi več kot 240 let star kozolec družine Bregar iz okolice Zagorja. V njem so bili traktor, druga kmetijska mehanizacija in nova balirka, ki jo je družina kupila s kreditom. Kozolec, balirka in pomemben del opreme so bili uničeni. Gasilcem je uspelo rešiti hlev z živino, zato družina kljub velikemu udarcu lahko nadaljuje kmetovanje. Družino je dodatno prizadela letošnja suša, zaradi katere je izguba balirke še posebej težka.

V vseh treh primerih je požar v nekaj urah uničil tisto, kar so družine ustvarjale več let oziroma desetletij. Izguba objektov, strojev in opreme pomeni tudi izgubo osnovnih pogojev za delo in ustvarjanje prihodka.

Pomagajmo družinam, ki jih je prizadel požar

KGZS zato poziva članice in člane, kmete, podjetja, organizacije in vse ljudi dobre volje, da po svojih močeh pomagajo prizadetim družinam.

Sredstva za pomoč vsem trem prizadetim družinam se zbirajo v Fundaciji Srce podeželja – ustanovi za pomoč podeželju.

Podatki za nakazilo:

Fundacija Srce podeželja – ustanova za pomoč podeželju

Gospodinjska ulica 6, Ljubljana

TRR: SI56 1900 0000 0635 163

Banka: DBS, d. d.

Vsak prispevek, ne glede na njegovo višino, lahko pomaga pri obnovi in ponovni vzpostavitvi pogojev za delo. Skupaj lahko pomagamo družinam, da po požaru znova postavijo na noge svoje kmetije in dejavnosti.

Ko nesreča prizadene enega, stopi skupaj celotno podeželje.

Stockholmska deklaracija

Med 14. in 16. oktobrom bo v Stockholmu potekal 12. Kongres evropskih kmetov, na katerem se bodo zbrali kmetje, njihove organizacije in druge pomembne institucije.

Med osrednjimi dokumenti kongresa bo Stockholmska deklaracija, pripravljena za simbolični podpis udeležencev. Podpis naj bi izrazil skupno podporo ključnim zahtevam evropske kmetijske skupnosti in jih jasno naslovil na evropske odločevalce. Čas je posebej pomemben, saj se bo 15. oktobra, ko bo deklaracija simbolično podpisana, začelo tudi zasedanje Evropskega sveta, na katerem bo ena glavnih tem prihodnji večletni finančni okvir EU 2028–2034, vključno z revidiranim pogajalskim okvirom.

Kmetijstvo kot strateški sektor

Deklaracija izhaja iz izpostavljenih stališč, da se evropsko kmetijstvo sooča z vse več pritiski, od podnebnih sprememb, nestanovitnih trgov in visokih vhodnih stroškov do nepoštena konkurence, zahtevnih pravil in demografskih izzivov. Ob tem se zmanjšuje število kmetij, njihova finančna odpornost pa slabi. Osrednje sporočilo je zato, da kmetijstva ni mogoče obravnavati samo s stališča proizvodnje hrane ali vplivov na okolje. Kmetijstvo zagotavlja hrano, krmo, energijo in surovine, ohranja podeželje, kmetijska zemljišča in naravne vire ter predstavlja pomemben del evropske konkurenčnosti, prehranske varnosti in odpornosti. Deklaracija želi zato kmetijstvo jasneje umestiti med strateške politike Evropske unije. Med ključnimi zahtevami je ohranitev proračuna SKP najmanj na sedANJI ravni, ob upoštevanju inflacije, ter ohranitev njenega skupnega evropskega značaja. Opozarja, da bi prevelik prenos odločanja na nacionalno raven lahko povečal konkurenco za sredstva med posameznimi politikami in ustvaril večje razlike med državami članicami.

Stališče slovenskih kmetov

Tudi Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije pri prihodnji ureditvi SKP poudarja prav stabilnost in predvidljivost. Za kmeta ni pomembno le, ali je neka podpora zapisana v evropski zakonodaji, temveč koliko sredstev bo zanj dejansko na voljo, kako dostopni bodo razpisi in koliko kmetij bo podporo lahko dobilo. KGZS se zato zavzema za jasno in dolgoročno predvidljivo strukturo SKP, v kateri bodo sredstva za kmetijstvo in razvoj podeželja ustrezno zaščitena. Ob tem izpostavlja tudi raznolikost slovenskih kmetij in potrebo po ukrepih, ki bodo dejansko dostopni tako manjšim in srednje velikim kot tudi razvojno usmerjenim gospodarstvom.

Naložbe in generacijska prenova

Pomemben poudarek deklaracije je tudi dolgoročna varnost za investicije in generacijsko prenovu. Prezem kmetije in večje naložbe so odločitve za več let oziroma desetletij, zato kmetje potrebujejo stabilna pravila in predvidljivo podporo.

Enako velja za naložbe v inovacije, digitalizacijo, upravljanje vode, infrastrukture in za močno skupno ureditev trgov, sektorsko prilagojene ukrepe ter učinkovite krizne mehanizme. Deklaracija se hkrati zavzema za manj administrativnih bremen ter bolj praktične in sorazmerne zahteve.

Stockholmska deklaracija želi odločevalcem pokazati, da prihodnja SKP ni le vprašanje višine kmetijskega proračuna, ampak tudi tega, kakšno mesto bo imelo kmetijstvo v prihodnji Evropi. Njeno sporočilo je, da mora biti kmetijstvo prepoznano kot strateški sektor, ki zagotavlja prehransko varnost, prispeva h konkurenčnosti in odpornosti EU in ohranja življenje na podeželju. Zato je potrebna skupna evropska politika z zaščitnimi sredstvi, delujočimi tržnimi in kriznimi ukrepi ter pravili, ki upoštevajo različnost kmetijstva in omogočajo dolgoročno načrtovanje. Glavni namen deklaracije je ob odločanju o prihodnjem evropskem proračunu in prihodnji SKP opozoriti, da slabljenje skupnega značaja politike in manjša predvidljivost financiranja ne vplivata le na podporo, temveč tudi na sposobnost kmetij, da investirajo, se prilagajajo in ostanejo v proizvodnji. Za kmete bo zato ključno, da prihodnja ureditev tudi po letu 2027 zagotovi stabilne pogoje za pridelavo hrane, razvoj kmetij, naložbe in generacijsko prenovu ter ohrani kmetijstvo kot pomemben del razvoja Evrope.

Urban Hrovatič, KGZS

Pol stoletja predanosti podeželju

Društvo podeželskih žena Selške doline s ponosom zaznamovalo 50 let delovanja

V Selški dolini so konec septembra s slovesno prireditvijo zaznamovali 50-letnico delovanja Društva podeželskih žena Selške doline, organizacije, ki že pol stoletja pomembno prispeva k povezovanju žensk na podeželju, ohranjanju tradicije, prenosu znanja med generacijami in krepitvi vloge družine v lokalnem okolju.

Jubilejna prireditev je privabila številne goste, med njimi predstavnike lokalnih skupnosti, kmetijskih in drugih organizacij ter številne prijatelje društva. Praznično vzdušje so s kulturnim programom soustvarili učenci in harmonikarji, ki so z glasbo in nastopi obogatili dogodek ter pričarali prijetno in srčno vzdušje.

Petdeset let delovanja Društva podeželskih žena Selške doline ni le jubilej društva, temveč praznik povezanosti, sodelovanja in vrednot, ki že desetletja bogatijo življenje na slovenskem podeželju.

Ljudje kot temelj razvoja podeželja

Osrednji del prireditve je bil namenjen pogledu na bogato zgodovino društva in njegov prispevek k razvoju podeželja. V slavnostnem nagovoru je Andrejka Krt v imenu Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije poudarila, da razvoj podeželja ni odvisen samo od naložb, tehnologije in razvojnih programov, temveč predvsem od ljudi, ki s svojim delom, znanjem in predanostjo soustvarjajo kakovostno življenje na podeželju.

Izpostavila je, da so kmečke žene skozi desetletja dokazale svojo nepogrešljivo vlogo tako v družini kot na kmetiji in v širši skupnosti. Njihovo delo pogosto ni vidno v statističnih podatkih in gospodarskih kazalnikih, vendar je za ohranjanje življenja na podeželju neprecenljivo. Prav zaradi njihove vztrajnosti, pripravljenosti na sodelovanje in skrbi za skupno dobro ostajajo številna društva eden najpomembnejših povezovalnih elementov podeželskega prostora.

Ob tej priložnosti je Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije predsednici Društva podeželskih žena Selške doline Ivanki Rovtar izročila priznanje za dolgoletno delo, prizadevnost in pomemben prispevek k razvoju društva ter ohranjanju bogate dediščine Selške doline.

Poklon ženskam Selške doline

Po uradnem delu so članice društva pripravile bogato pogostitev z domačimi dobrotami, ki so odraz znanja, spretnosti in gostoljubnosti podeželskih žena. Ob domačih jedeh in prijetnem druženju so udeleženci obujali spomine na prehojeno pot društva, izmenjevali izkušnje in z optimizmom pogledovali v prihodnost.

Praznovanje 50-letnice je tako predstavljalo poklon vsem ženskam, ki so v desetletjih s svojim delom, prostovoljstvom in predanostjo soustvarjale podobo Selške doline. Hkrati pa je bilo tudi sporočilo, da društvo ostaja živahen, ustvarjalen in pomemben del podeželskega prostora, ki bo s svojim delovanjem navdihoval tudi prihodnje generacije.

 Andrejka Krt, KGZS

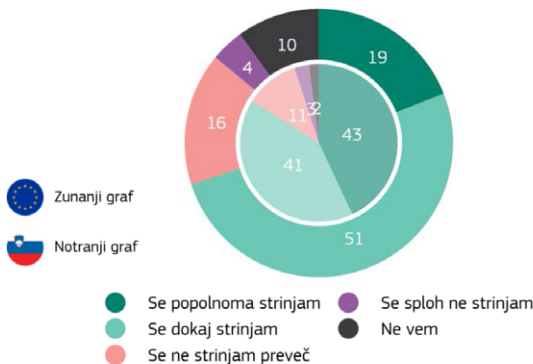

Evropejci so za kmetijstvo in skupno kmetijsko politiko

Nova raziskava Eurobarometra: kmetijstvo je ključno za prihodnost Evrope

Po zadnji raziskavi Eurobarometra 95 % Evropejcev meni, da sta kmetijstvo in podeželje pomembna za prihodnost Evrope, 93 % pa jih pravi, da je zagotavljanje stabilne oskrbe EU s hrano ključnega pomena. Še večji delež Evropejcev meni, da skupna kmetijska politika (SKP) uresničuje svoje prioritete. Pri potrošniških navadah so za Evropejce najpomembnejši kakovost in izvor hrane.

QB3. V kolikšni meri se strinjate ali ne strinjate z naslednjo izjavo: Skupna kmetijska politika (SKP) koristi vsem evropskim državljanom in ne le kmetom. (%)

	EU27		SI	
Se popolnoma strinjam	19	1 ▲	43	17 ▲
Se dokaj strinjam	51	1 ▼	41	5 ▼
Se ne strinjam preveč	16	=	11	5 ▼
Se sploh ne strinjam	4	1 ▼	3	4 ▼
Ne vem	10	1 ▲	2	3 ▼

▲▼ (maj/jun. 2026 - jun./jul. 2024)

Kmetijska politika EU deluje

Vse večje priznavanje strateškega pomena kmetijstva gre z roko v roki s široko podporo SKP. 70 % Evropejcev meni, da koristi vsem Evropejcem, med njenimi dosežki pa velika večina izpostavlja zagotavljanje stabilne oskrbe EU s hrano ob vsakem času (93 %), zagotavljanje razumnih cen hrane za potrošnike in trajnostno upravljanje naravnih virov (92 %) ter krepitev vloge kmetov v prehranski verigi (91 %). Poleg tega približno 85 % anketirancev meni, da je povečanje konkurenčnosti kmetijstva pomembna prioriteta SKP.

Več kot dva od treh anketirancev se strinjata, da SKP uspešno varuje okolje in upošteva podnebne spremembe.

Večina anketirancev meni, da se je prehranska varnost v zadnjih desetih letih povečala ali ostala stabilna. Kljub temu več kot devet od desetih priznava, kakšen vpliv lahko imajo ekstremni vremenski pojavi na prehransko varnost in oskrbo s hrano.

Prvič so anketirance vprašali tudi, kako pomemben jim je pri nakupu živil izvor iz EU. Skoraj osem od desetih Evropejcev ga šteje za pomemben ali zelo pomemben dejavnik.

Skoraj devet od desetih navaja, da so pri nakupni odločitvi enako odločilni kratke dobavne verige ter proizvodnja v skladu z višjimi okoljskimi standardi in standardi za dobrobit živali, skupaj z oznakami kakovosti.

Na splošno sta kakovost in izvor ključna dejavnika pri nakupu hrane. Na tej osnovi bo Komisija začela novo kampanjo »Evropska hrana«, kot je napovedala predsednica von der Leynova v lanskem govoru o stanju v Uniji.

Nazadnje, ko gre za trgovino, državljani trgovinske sporazume EU še naprej ocenjujejo pozitivno. Menijo, da zagotavljajo diverzifikacijo trgov in dobave kmetijsko-živilskih proizvodov v EU, povečujejo izvoz teh proizvodov po svetu ter spodbujajo delovne in okoljske standarde EU (vključno z dobrobitjo živali) pri kmetijski proizvodnji v drugih državah. Hkrati Evropejci pričakujejo visoke standarde za hrano, ki vstopa v EU.

Zagotavljanje varne, zdrave in trajnostne hrane visoke kakovosti je glavni cilj kmetijske politike in politike razvoja podeželja EU.

Pogled v prihodnost kmetijstva

Zagotavljanje varne, zdrave in trajnostne hrane visoke kakovosti velja za glavni cilj kmetijske politike in politike razvoja podeželja EU. Več kot polovica Evropejcev med ključne prihodnje prioritete uvršča zagotavljanje razumnih cen hrane za potrošnike (55 %) in zagotavljanje pravičnega življenjskega standarda kmetov (53 %). Med drugimi prioritetami so zagotavljanje stabilne oskrbe EU s hrano (50 %), varstvo okolja in obravnavanje podnebnih sprememb (47 %), zagotavljanje trajnostnega načina pridelave hrane (46 %) ter ustvarjanje rasti in delovnih mest na podeželju (45 %).

Vizija za kmetijstvo in prehrano že skuša nasloviti te prioritete, med drugim pošten dohodek kmetov, trajnostno pridelavo in ustvarjanje priložnosti za mlade na podeželju. Tudi predlog Komisije za prihodnjo SKP je usmerjen v reševanje teh vprašanj. Med drugim predlaga najnižji znesek dohodkovne podpore kmetom, ki bo zaščitena znotraj Nacionalnega in regionalnega partnerskega sklada, tako da bodo kmetje iz proračuna EU v okviru skupne kmetijske politike še naprej imeli predvidljivo in stabilno podporo.

Evropska komisija

Spodbudno je videti tako močno podporo evropskemu kmetijstvu in našim kmetom. Ti rezultati kažejo, da smo usklajeni z našimi državljani o prednostnih nalogah, ki jim največ pomenijo: zagotavljanje varne in kakovostne hrane, podpora kmetom in krepitev podeželskih območij ob hkratnem varovanju okolja. Skupna kmetijska politika ima ključno vlogo pri uresničevanju teh ciljev in pri podpori kmetom, da izpolnjujejo pričakovanja evropskih državljanov.

Christophe Hansen, evropski komisar za kmetijstvo in prehrano

Poziv lastnikom: prijavite vso škodo po divjadi

Le popolna evidenca škode pokaže resnično stanje na terenu

Kljub rekordnim odstrelom divjega prašiča in jelenjadi škoda zaradi divjadi na terenu ne pojenja. Divji prašič najbolj prizadene kmetijske pridelke, jelenjad pa poleg kmetijstva tudi gozdove. Lokalno se povečuje tudi škoda, ki jo povzročajo druge vrste, na primer siva vrana in šakal.

Uradni podatki pa pogosto kažejo drugačno sliko – da je škode manj, kot je je v resnici, ali da celo upada. Razlog je preprost: veliko oškodovancev škode ne prijavi.

Zakaj škode ostajajo neprijavljene

Vzrokov je več:

- **osebni odnosi** – oškodovanci so do cenilcev pogosto prizanesljivi, saj se med seboj poznajo ali so celo prijatelji, zato se izogibajo morebitnim zameram;
- **slabe izkušnje** – nekateri so imeli s postopkom cenzitve že negativne izkušnje in se mu zato raje izognejo;
- **pomanjkanje časa** – marsikomu se z birokracijo prijave preprosto ne da ukvarjati;
- **osebni prag tolerance** – nekateri manjše škode sploh ne štejejo za vredne prijave.

Posledica je, da uradna evidenca ne odraža dejanskega obsega škode na terenu. To pa je problematično, saj je višina škode eden ključnih kazalnikov, ali je številčnost divjadi usklajena z okoljem. Če škode niso prijavljene, tega kazalnika ne moremo uporabiti kot argument za zahtevo po povečanju odvzemu divjadi.

Poziv: prijavite tudi manjšo škodo

Zato ponovno pozivamo vse lastnike: **prijavite vso škodo, tudi tisto manjšo.**

Na voljo je tudi elektronska prijava škode, ki omogoča vpis škode v evidenco, ne da bi bilo treba zahtevati odškodnino. Povezava do spletne aplikacije je dostopna na prvi strani spletne strani KGZS v zavihku **POVEZAVE**.

Samo z realnim vpogledom v obseg škode, ki jo povzroča divjad na kmetijskih in gozdnih zemljiščih, lahko dosežemo ustrezne ukrepe za njeno zmanjšanje. Zato: prijavite vsako škodo, ki jo utrpite.

Andrej Andoljšek, KGZS

Sodobni izzivi in sonaravne rešitve

Odmev s 4. Praznika biodinamike in vloga KGZS pri razvoju trajnostnega kmetijstva

Pogačarjev trg v Ljubljani je v soboto, 5. septembra, ponovno zaživel v znamenju sonaravnega kmetovanja, zdravih pridelkov in celostnega odnosa do narave. Pod geslom »Spoštljivi do Zemlje že od 1924!« je potekal 4. praznik biodinamike, ki sta ga organizirala Zveza biodinamikov Slovenije in Združenje Demeter Slovenija. Dogodek, ki je privabil številne obiskovalce, je ponudil bogato kulinarčno ponudbo z biodinamično hrano na stojnicah, kulturni program, predavanja in aktualno strokovno razpravo.

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) na dogodku aktivno sodeluje že od njegovega začetka. Na letošnjem, 4. prazniku biodinamike se je okrogle mize z naslovom »Kaj se je spremenilo v treh letih?« udeležila mag. Olga Oblak, namestnica vodje Javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) pri KGZS. V razpravi je predstavila vlogo KGZS pri podpori razvoju biodinamičnega in širše trajnostnega kmetovanja in poudarila pomen sodelovanja z Zvezo biodinamikov Slovenije ter biodinamičnimi društvi. KGZS si prizadeva za krepitev strokovnih znanj na področju biodinamike znotraj kmetijske svetovalne službe, za nadaljnje usposabljanje svetovalcev ter za prenos znanja in dobrih praks neposredno na kmetije. Svetovalna dejavnost na tem področju se tako vse bolj krepi tudi v praksi.

V razpravi so poleg Olge Oblak sodelovali tudi vodilni strokovnjaki in praktiki, med njimi Maja Žibert z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dr. Martina Bavec s Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru, Aleš Hvalc iz Združenja društev ekoloških kmetov Slovenije (ZDEKS) ter uveljavljeni biodinamični kmetje in strokovnjaki Matjaž Turinek, Katja Temenik, Zvone Černelič, Maja Kolar, Irena Rotar in Tomi Gjerkes.

Okrogla miza: Izzivi sodobnega časa in vizije prihodnosti

Razprava na okrogli mizi je osvetlila zapleteno realnost, s katero se soočajo kmetje na terenu, ter hkrati ponudila navdihujoče mednarodne in domače primere dobrih praks.

Udeleženci so izpostavili, da se izzivi v kmetijstvu v obdobju od prvega Praznika biodinamike do leta 2026 niso zmanjšali, temveč so postali še bolj zapleteni. Ekološki in biodinamični kmetje niso imuni na sodobne preizkušnje, vendar se njihovi pristopi izkazujejo za stabilne tudi v ekstremnih letih. Znanja in tehnike, ki jih razvijajo in nadgrajujejo, dajejo v obdobjih izrazitih podnebnih nihanj opazne rezultate in krepijo odpornost kmetij.

Ob tem se na terenu vse bolj kažejo priložnosti za kmetije, ki pri svojem gospodarjenju iščejo nove, bolj trajnostne in naravi prijazne pristope. Kmetije, ki se prilagajajo spremembam, izboljšujejo odpornost svojih proizvodnih sistemov ter uvajajo alternativne pristope h gospodarjenju, lahko v teh trendih prepoznajo pomembne razvojne in tržne priložnosti. Takšen razvoj ni značilen le za Slovenijo, temveč predstavlja širši trend tudi v drugih evropskih državah.

Velik poudarek je bil namenjen tudi globalnim pritiskom, kot je prostotrgovinski sporazum med Evropsko unijo in Južno Ameriko. Na tem območju je pridelava ključnih poljščin, kot so koruza, bombaž in soja, v veliki meri povezana z uporabo gensko spremenjenih sort. Pričakovanja, da bodo tuji pridelovalci svoje standarde v celoti prilagodili evropskim, so zato vprašljiva, kar odpira pomembna vprašanja o konkurenčnosti evropskega kmetijstva in ohranjanja visokih evropskih standardov, tudi v ekološki pridelavi.

Nove genomske tehnike (NGT) so bile pomembna tema razprave, saj mnogi vidijo velik potencial za prihodnost kmetijstva, a hkrati zahtevajo previden in odgovoren pristop. Aleš Hvalc je opozoril, da bi lahko dolgoročne posledice teh tehnik povzročile nepopravljive spremembe in škodo. Slovenija zato ne podpira predlaganih novih pravil za rastline, pridobljene z NGT. Pri tem ne gre za nasprotovanje napredku, temveč za zagovarjanje previdnosti zaradi morebitnih dolgoročnih tveganj.

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) ob tem posebno pozornost namenja vprašanju preglednosti, sledljivosti in pravici potrošnika do obveščenosti. Ključno je, da je kupec ustrezno seznanjen z načinom pridelave hrane in lahko sprejema informirane odločitve. V letu 2026 je Zveza biodinamikov Slovenije skupaj s KGZS na pristojno ministrstvo naslovila pobudo v zvezi z evropsko zakonodajo na področju NGT, s katero sta izrazili podporo prizadevanjem za dosledno označevanje živil in zagotavljanje preglednosti v celotni prehranski verigi.

Kot odgovor na te izzive je izjemno pomemben tudi razvoj domačega ekološkega semenarstva. Maja Kolar je izpostavila pomemben premik v pozitivno smer: v tem letu (2026) so

ekološki pridelovalci v Sloveniji prvič dosegli več kot en hektar pridelave ekoloških semen. Kljub temu pridelovalci še vedno močno pogrešajo več sistemske in strokovne podpore od svetovalnih in drugih služb. Razvoj domačega semenarstva tako predstavlja pomembno priložnost za krepitev samooskrbe, ohranjanje lokalnih genetskih virov in razvoj odpornejših ter trajnostnih pridelovalnih sistemov.

Za svetel zgled celostnega pristopa je bil izpostavljen tudi egiptovski projekt Sekem. Sekem ima dolgoročno vizijo razvoja trajnostnega in ekološkega kmetijstva, njihov pristop pa temelji na povezovanju kmetijske prakse, izobraževanja, raziskav in širšega družbenega razvoja. Pomemben del njihovega delovanja predstavljajo vlaganja v znanje in raziskave, med drugim tudi ustanovitev lastne univerze z izobraževalnimi programi, povezanimi s trajnostnim razvojem in ekološkim kmetijstvom. Primer Sekem tako kaže, kako pomembno za dolgoročni razvoj trajnostnega kmetijstva je povezovanje praktičnih izkušenj, raziskav in izobraževanja. Tudi v Sloveniji se na tem področju razvijajo pomembne pobude – v okviru ekološkega konzorcija že potekajo pilotni preizkusi v praksi, kar odpira prostor za nadaljnje izboljšave in prenos novih znanj na kmetije.

Kako KGZS podpira biodinamično kmetovanje?

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije prepoznava biodinamično pridelavo kot pomemben del širšega razvoja trajnostnega in sonaravnega kmetijstva. Sodelovanje z Zvezo biodinamikov Slovenije, biodinamičnimi društvi in drugimi organizacijami poteka pri različnih strokovnih pobudah, izmenjavi znanja in ozaveščanju o možnostih tovrstnega načina gospodarjenja.

Pomembno vlogo pri tem ima predvsem Javna služba kmetijskega svetovanja, ki si prizadeva za krepitev strokovnih kompetenc iz biodinamike ter za prenos znanja do kmetov. Biodinamika je zaradi svoje specifičnosti in celostnega odnosa do naravnih ciklov ter ritmov zahtevna za strokovni prenos. Zahteva namreč širše razumevanje procesov v tleh, rastlinah, živalih in celotnem kmetijskem ekosistemu ter povezovanje različnih znanj in izkušenj.

KGZS zato že vrsto let namenja pozornost usposabljanju svojih kadrov na tem področju. V letih 2026 in 2027 bo ob strokovni podpori Zveze biodinamikov Slovenije izvedeno praktično usposabljanje kmetijskih svetovalcev s področja biodinamike. Poleg formalnih usposabljanj svetovalci znanje pridobivajo tudi z ogledi dobrih praks ter obiski priznanih strokovnih in raziskovalnih ustanov doma in v tujini. S tem želi KGZS zagotoviti čim bolj kakovosten prenos znanja in svetovanje, ki upošteva tako strokovne temelje kot praktične izkušnje kmetov.

Znanje kot temelj trajnostnega razvoja

KGZS namenja veliko pozornosti ozaveščanju kmetov in širše javnosti o pomenu in prednostih ekološkega kmetijstva in biodinamike, predvsem na ekološko občutljivih območjih, kjer lahko takšni sistemi pomembno prispevajo k varovanju okolja, tal, vode in drugih naravnih virov.

Znanje se širi z rednimi mesečnimi strokovnimi članki v glasilu *Zelena dežela*, pri čemer članke s področja biodinamike že vrsto let pripravlja Maja Klemen Cokan, objavami na spletnih straneh in spletni platformi EnaSVET ter s sodelovanjem na večjih dogodkih in sejnih, kot je sejem AGRA. Trajnostne in ekološke vsebine se aktivno vključujejo tudi v programe, namenjene mladim, kot je vseslovenski kviz Mladi in kmetijstvo.

O vse večjem zanimanju za ekološko in trajnostno kmetovanje priča tudi delo kmetijske svetovalne službe, ki je zadnja leta v tem vse bolj aktivna. Kmetom je na voljo veliko različnih oblik podpore – od usposabljanj in strokovnih srečanj do osebnega svetovanja neposredno na kmetijah. To kaže, da se med kmeti krepi zanimanje za drugačne, bolj trajnostne načine kmetovanja, pri čemer jim KGZS s svojim znanjem in izkušnjami pomaga pri iskanju rešitev, ki so primerne za njihove kmetije in njihove konkretne razmere.

Tudi 4. praznik biodinamike je pokazal, koliko zanimanja je za sonaravne pristope, izmenjavo znanja in povezovanje različnih pogledov. Dogodek 5. septembra 2026 je potrdil, da so inovativni, naravi prijazni pristopi pomemben del razprav o prihodnosti slovenskega podežolja in pridelave kakovostne lokalne hrane. Pri tem ima pomembno vlogo tudi povezovanje prakse, stroke, raziskav, svetovalne službe in potrošnikov – saj lahko le s skupnimi prizadevanji ustvarjamo kmetijstvo, ki bo hkrati konkurenčno, odporno, trajnostno in povezano z naravnimi danostmi prostora.

Mag. Olga Oblak in Jana Žiberna, KGZS

Bodite obveščeni o delu KGZS
na našem Facebook in Instagram profilu!

www.facebook.com/zbornicaKGZS
www.instagram.com/kgzs_zbornica

Digitalne rešitve za trajnostno govedorejo

Digitalizacija ni več le vizija prihodnosti, temveč nezadržno postaja del sodobne govedoreje.

Triletni projekt EIP »Digitalne rešitve za trajnostno govedorejo« povezuje Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije, razvojni ekipi Herolabs in Abelium, Kmetijski inštitut Slovenije in sodelujoče kmetije. V prvem letu izvajanja smo naredili pomembne korake pri vzpostavitvi digitalnega sistema, zbiranju podatkov in povezovanju različnih podatkovnih virov.

Zbiranje podatkov

K uspešni izvedbi projekta pomembno prispeva oprema sodelujočih kmetij, opremljenih s sistemom MooHero, ki nam zagotavlja ključne podatke in dragocen vpogled v dogajanje v čredi. Senzorji nam omogočajo spremljanje aktivnosti, vedenja in počutja živali ter priskrbijo informacije, ki jih pri klasičnem spremljanju črede ni mogoče tako natančno in neprekinjeno pridobivati. Na kmetijah tako redno zbiramo podatke, ki bodo osnova za nadaljnje analize in razvoj uporabnih rešitev za rejce.

Pomemben korak je bila tudi vzpostavitev povezave med sistemom MooHero in bazo CPZ Govedo, ki jo vodi Kmetijski inštitut Slovenije. S povezovanjem podatkovnih virov postavljamo temelje za bolj avtomatizirano upravljanje podatkov in zmanjševanje potrebe po večkratnem ročnem vnosu.

V prvem letu smo pripravili tudi osnovo za spremljanje odzivov živali na okolijske razmere, predvsem na vročinski stres. Visoke temperature lahko vplivajo na aktivnost, zaužitje krme, počutje, reprodukcijo in mlečnost goveda. Z zbranimi podatki z ovratnic živali in temperaturno-vlažnostnih senzorjev želimo bolje razumeti spremembe v vedenju in počutju živali ter preveriti, kako lahko digitalno spremljanje pomaga rejcu pri pravočasnem ukrepanju in prilagajanju rejskih praks.

Razvoj aplikacije

Ob teh aktivnostih poteka tudi razvoj aplikacije MooHero, katere namen je zbrane podatke prikazati pregledno in uporabniku prijazno. Cilj je, da podatki ne ostanejo le v podatkovnih bazah, temveč se pretvorijo v informacije, ki bodo rejcu pomagale pri vsakodnevnem odločanju.

Prvo leto projekta je bilo tako namenjeno predvsem postavitvi temeljev za nadaljnje delo – od namestitve tehnologije in začetka sistematičnega zbiranja podatkov do povezovanja baz ter razvoja digitalnih orodij. V prihodnjem obdobju bo sledila podrobnejša analiza zbranih podatkov in preverjanje njihove uporabnosti pri upravljanju črede, spremljanju vročinskega stresa, reprodukciji in prilagajanju rejskih praks.

Izkušnje kot smernice

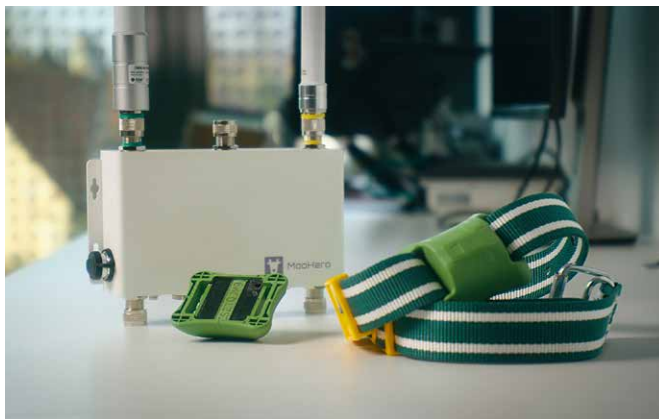
Izkušnje sodelujočih kmetij bodo pri tem ključnega pomena. Prav praktična uporaba bo pokazala, katere digitalne rešitve so za različne tipe slovenskih kmetij uporabne, enostavne in ekonomsko upravičene. Končni cilj ostaja jasen: podatke pretvoriti v uporabne informacije, ki bodo rejcem olajšale delo ter prispevale k učinkovitejši, trajnostni in živalim prijaznejši govedoreji.

Klara Otoničar, KGZS in Tadej Sajnkhar, HeroLabs

MooHero zagotavlja ključne podatke in dragocen vpogled v dogajanje v čredi.

Sofinancira
Evropska unija

SKUPNA
KMETIJSKA
POLITIKA

Komasacija ali menjava parcel?

Zamenjava njive za drugo se šteje za promet nepremičnin, zato mora kmet plačati dvoodstotni davek. Kako to urediti?

Komasacije (ali zložba zemljišč) pomembno pripomorejo k učinkovitosti kmetijstva. Ker pa so še vedno dolgotrajne, se kmetje odločajo tudi za medsebojno zamenjavo zemljišč s pogodbo, kar je precej hitreje in preprosteje. A čeprav lastnika zamenjavo potrdira s pogodbo, ne gre za komasacijo v smislu zakona.

Po ZDPN-2 se namreč tudi zamenjava ene nepremičnine za drugo šteje za promet nepremičnin. Tak promet je praviloma obdavčen z dvoodstotnim davkom na promet nepremičnin (DPN), lastnik oziroma fizična oseba pa lahko povrh plača tudi dohodnino od dobička iz kapitala pri odsvojitvi nepremičnine. To je eden od razlogov, zakaj so dogovorne zamenjave parcel manj privlačne, čeprav bi bile administrativno precej preprostejše. Na to so opozorili tudi na nedavni okrogli mizi o komasacijah, ki jo je na Agri pripravil Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Na ministrstvu za kmetijstvo pravijo, da »se zavedajo navedene situacije. Vprašanje nameravamo ponovno proučiti in obravnavati, tudi medresorsko.«

Pri formalni komasaciji oziroma ustrezni agrarni operaciji ZDPN-2 izrecno določa oprostitve DPN. Če se dva kmeta dogovorita za zamenjavo parcel, to sicer ni komasacija, lahko pa se šteje za drugo agrarno operacijo po zakonu o kmetijskih zemljiščih. Če izpolnjuje zakonske pogoje za medsebojno menjavo kmetijskih zemljišč in je ustrezno izpeljana, je oproščena DPN. Če teh pogojev ne izpolnjuje, gre davčno za zamenjavo nepremičnin, obdavčeno z dvoodstotnim DPN.

Nihče ne dobi denarja, položnico za davek pa

Denimo, da imata kmeta vsak po 30 tisoč evrov vredno parcelo. Nobeden ne dobi denarja in ekonomsko sta samo racionalizirala posest, davčno pa je vse-

eno prišlo do prenosa lastništva. Zato lahko nastane DPN, če transakcija ne izpolnjuje pogojev za oprostitve.

Pri pravi komasaciji je logika nasprotna: lastniki vložijo razdrobljena zemljišča in dobijo nazaj bolj zaokrožene parcele ustrezne vrednosti. Postopek je zakonsko urejen, vodi ga upravna enota in konča se z odločbo o novi razdelitvi zemljišč.

Država sicer želi spodbujati združevanje razdrobljenih zemljišč, toda sosednja kmeta, ki bi isti cilj dosegla s preprostim dogovorom, naletita na davčno obravnavo klasične menjave nepremičnin. Dohodnina od dobička iz kapitala se z obdobjem lastništva znižuje: do pet let znaša 25 odstotkov, po petih letih 20, po 10 letih 15, po 15 letih pa davka ni treba plačati.

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS poudarja, da so menjalne pogodbe oproščene DPN, če se z njimi izvaja agrarna operacija. **V pogodbi mora biti zato izrecno navedeno,** da se zamenjava izvaja kot agrarna operacija zaradi racionalnejše rabe kmetijskih zemljišč. »Oprostitve plačila davka na promet nepremičnin pa ne pomeni tudi oprostitve plačila dohodnine od dobička iz kapitala. Po Zakonu o dohodnini (ZDoh-2) se namreč tudi zamenjava nepremičnine šteje za njeno odsvojitve. Lastnikom zato sklad svetuje, da se že pred sklenitvijo pogodbe pozanimajo o davčnih posledicah menjave. Če je na določenem območju interes večjega števila lastnikov in so za to izpolnjeni pogoji, je smiselno razmisliti tudi o komasaciji.«

Prednosti in slabosti na tehnični

Kmet mora torej dobro pretehtati, ali bo menjal zemljišče po pogodbi ali pa bo čakal na komasacijo kot uradno agrarno operacijo, oproščeno davka. Slabost slednje je dolgotrajnost postopkov, ki v

povprečju trajajo pet let in več. A koristi so neizpodbitne: nižji stroški obdelave, manj časa in stroškov za prevoze, večja produktivnost dela in strojev, višja vrednost zemljišč ter boljše možnosti za razvoj in konkurenčnost kmetije.

Kot je opozoril Aleš Kuhar, »raziskave v tujini kažejo, da se, če znižamo indeks razdrobljenosti za desetinko enote, proizvodni stroški znižajo za tretjino«. Danilo Meolic iz Malih Bakovcev pa je poudaril, da so »v nekaj letih produktivnost dvignili za trikrat, izboljšala se je kakovost pridelkov, obseg pridelave pa povečal ... Take dodane vrednosti, kot jo ustvarijo komasacije, ne ustvari niti najodobnejši stroj. Velikost zemljišča je pomembna.«

Če gre vse gladko, traja vsaj tri leta

Komasacija omogoča celovito ureditev zemljišč na večjem območju in za več lastnikov hkrati, a različni interesi lastnikov najpogosteje podaljšujejo postopek. Prva faza, ki vključuje sestanek z lastniki, pridobivanje soglasij in pripravo dokumentacije za upravno enoto, po besedah sklada praviloma traja približno eno leto. Nato upravna enota izda odločbo o uvedbi komasacije. Druga faza, ki vključuje geodetska dela in odločbo o novi razdelitvi zemljišč, traja približno dve leti. Celoten postopek tako traja več kot tri leta, odvisno od zahtevnosti.

Sklad zato išče možnosti za skrajševanje postopkov. »Cilj mora biti, da tam, kjer med lastniki obstaja soglasje in ni večjih vsebinskih ovir, postopki zaradi administrativnih korakov ne trajajo dlje, kot je nujno potrebno.«

 Jana Petkovšek Štakul,
Agrobiznis-Finance

Komasacija ali dogovor: kaj se bolj splača?

V znamenju prilagajanja podnebnim spremembam

Zelenjadarji, vinogradniki in sadjarji se bodo od 1. do 3. decembra zbrali v Hočah, kjer bodo strokovnjaki predstavili rešitve za pridelavo v vse bolj ekstremnih vremenskih razmerah.

Kmetijsko-gozdarski zavod Maribor, Oddelek za kmetijsko svetovanje, bo od 1. do 3. decembra 2026 na Fakulteti za kmetijstvo in biosistemske vede v Hočah organiziral Lombergarjeve dneve. Vsako leto prinašajo nove strokovne ugotovitve in rezultate. Namenjeni so pridelovalcem (zelenjadarjem, poljedelcem, vinogradnikom in sadjarjem) ter strokovni javnosti. Na vseh treh posvetih sodelujejo slovenski in tuji mednarodno priznani strokovnjaki.

Zelenjadarji: kako pridelovati vrtnine v ekstremnih razmerah

Slogan 8. zelenjadarskega posveta z mednarodno udeležbo je »Kako pridelovati vrtnine v tako ekstremnih vremenskih razmerah«. Vrtnine so občutljive kmetijske rastline, pridelovalci pa želijo pridelati zdravo in poceni hrano. Varstvo vrtnin je v Sloveniji še vedno na prvem mestu težav, leti 2025 in 2026 pa sta pokazali, da veliko škodo povzročajo tudi visoke temperature in vročinski stres. Glavnina predavanj bo zato namenjena kakovostnim sadikam in odpornosti ter krepitvi vrtnin, med drugim tudi vlogi pravilne prehrane rastlin. Vremenskim spremembam se bomo morali prilago-

diti, narava se nam ne bo. Izbor tem je aktualen in bo pridelovalcem v pomoč tudi v težkih časih, ki so pred nami.

Vinogradniki: nove tehnologije in zdrav sadilni material

Vinogradniški posvet z mednarodno udeležbo (18. po vrsti) bo potekal pod naslovom »Podnebne spremembe – nove tehnologije za uspešno prilagajanje«. Avstrijski predavatelj bo predstavil izkušnje s pestro trajno ozelenitvijo, ki pomaga pri prilagajanju in ohranjanju biotske raznovrstnosti. Sledile bodo možnosti uporabe brezpilotnih letalnikov v trajnostni pridelavi grozdja, s poudarkom na spremljanju stanja vinogradov in podpori preciznemu vinogradništvu. Predstavljene bodo prednosti in omejitve škropljenja z droni, zahteve za učinkovito izvedbo ter primeri uporabe v zahtevnih vinogradniških razmerah.

V Podravju se pospešeno širi karantenska bolezen zlata trsna rumenica, zato bodo predstavljeni rezultati spremljanja ameriškega škrtatka in same bolezni. Predstavljeni bodo tudi rezultati termoterapije razmnoževalnega materiala vinske trte in odziv posajenih

cepljenk, kar prispeva k bolj zdravemu sadilnemu materialu.

Popoldanski del bo vinarski in namenjen mikroorganizmom, biozaščiti in mikrobiološki stabilnosti v kleti. Podnebne spremembe so v zadnjih tridesetih letih zaznavno spremenile kemično sestavo in senzorične lastnosti slovenskih vin ter bodo vplivale na trsni izbor. Zato ne smemo pozabiti na stare sorte, ki so priložnost in izziv za štajersko vinogradništvo.

Sadjarji: digitalizacija in odpornost nasadov

Že 21. Lombergarjev sadjarški posvet nosi naslov »Sadjarstvo prihodnosti – digitalizacija, napredni sistemi in odpornost nasadov na klimatske spremembe«. Sadjarji so že v prvi polovici leta utrpeli lokalne pozebe, ponekod večkratno točo, sušo in močan vročinski stres. Ker podnebne spremembe vse bolj vplivajo na razvoj, kakovost in skladiščno sposobnost sadja, je nenehno prilagajanje in iskanje novih rešitev edina pot naprej.

V prvem delu bo fitopatologinja iz Sadjarskega centra Laimburg (Južna Tirolska) predstavila problematiko listnih pegavosti. Domači strokovnjaki bodo predstavili sisteme sajenja v sodobnih sadovnjakih, s poudarkom na tehnologiji pridelave jabolk, ter vizijo prihodnosti: digitalizacijo in robotizacijo v sadjarstvu. Popoldne bodo na vrsti aktualni poskusi Sadjarskega centra Gačnik in Službe za varstvo rastlin v sodelovanju s Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede UM.

Tadeja Vodovnik Plevnik,
KGZS – Zavod Maribor

Udeleženci lanskim Lombergarjevih dnevov

Kmetije prehajajo na FSDN knjigovodstvo

Zakaj je zbiranje knjigovodskih podatkov na kmetijah ključno za utemeljevanje ukrepov skupne kmetijske politike

V kmetijstvu pogosto slišimo, da je preveč birokracije, a vemo tudi, da brez podatkov težko utemeljujemo in še težje karkoli izvajamo. Dejstvo je, da se na osnovi podatkov razporejajo sredstva na ravni Evropske komisije. To je razlog, da se na Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) trudimo širiti zavedanje pomena o zbiranju podatkov v sklopu FSDN knjigovodstva med kmeti, je v svojem pozdravu udeležencem posveta »Prehod na FSDN in uporaba FSDN podatkov«, ki je potekal v sklopu letošnjega sejma AGRA v Gornji Radgoni, povedal direktor KGZS Martin Mavsar.

V nadaljevanju objavljamo le nekaj splošnih dejstev, ki jih je dobro poznati za razumevanje pomena zbiranja podatka FADN, ki se je v skladu z razvojem nadgradilo v zbiranje podatkov FSDN. Gre za podatke, ki jih zbira Evropska komisija in so nujno potrebni za pridobivanje sredstev v skupni kmetijski politiki.

Kaj je FADN in kaj FSDN

FADN (Farm Accountancy Data Network) je knjigovodstvo, s katerim se spremlja ekonomsko poslovanje kmetije. Zbirajo se podatki oz. kazalniki o prihodkih, stroških, bilancah, subvencijah, premoženju, proizvodnji, delovni sili in drugo.

FSDN (Farm Sustainability Data Network) k ekonomskemu poslovanju dodaja še okoljski in socialni vidik, s katerim se dodatno zbira podatke z namenom širšega pregleda trajnostnega poslovanja kmetij. Sem sodijo npr. podatki o uporabi FFS-jev, gnojilih, porabi vode in energije, načinu kmetovanja, ohranjanju biodiverzitete, vključeni pa so še varstvo pri delu, delovni pogoji, generacijska prenova, digitalizacija in drugi podobni kazalniki.

FADN (po novem FSDN) za Evropsko komisijo predstavlja enoten sistem spremljanja položaja kmetij v EU. Na osnovi teh podatkov lahko Evropska komisija spremlja ekonomsko stanje različnih tipov kmetij, ugotavlja njihove potrebe in na tej osnovi tudi načrtuje, spremlja in vrednoti ukrepe v okviru SKP. Redno zbiranje realnih podatkov je pomembno tudi z vidika izračuna in predvsem utemeljevanja višine podpor za posamezne ukrepe, saj se lahko na osnovi dejanskih podatkov s kmetij pokaže, kakšni stroški oziroma izpad prihodka nastanejo zaradi izvajanja določenih zahtev.

Sodelovanje prinaša koristi

Ker se podatki v vseh državah članicah zbirajo po enotni metodologiji, je mogoče med seboj primerjati tudi primerljive skupine kmetij v različnih državah članicah. Komisija lahko tako na primer primerja ekonomski položaj mlečnih, poljedelskih ali sadjarskih kmetij v Sloveniji z enakimi tipi kmetij v Franciji in ugotavlja razlike v prihodkih, stroških, podporah, produktivnosti in drugih kazalnikih. Tako dobi širšo sliko o tem, v kakšnem položaju so posamezni sektorji in tipi kmetij v različnih delih EU. Spletna orodja, ki omogočajo primerjavo, so na spletni strani Evropske komisije dostopna vsem deležnikom.

Prehod na FSDN in vključitev okoljskega vidika je pomemben predvsem zato, ker se bo lahko bolje pokazalo tudi, koliko kmeta dejansko stane izvajanje določene okoljske zahteve. Če mora kmet zaradi posameznega ukrepa spremeniti način pridelave, opraviti več dela, uporabljati drugačno tehnologijo ali ima zaradi tega manjši pridelek oziroma višje stroške, lahko FSDN podatki pomagajo to tudi konkretno prikazati. To je pomembno predvsem pri utemeljevanju, zakaj mora biti za izvajanje določene zahteve zagotovljena ustrezna višina podpore.

Za kmete je tako FSDN koristen predvsem v tem, da se z dejanskimi podatki pokaže njihov položaj in stroške, ki jih imajo zaradi različnih okoljskih zahtev. Podatki tako niso pomembni samo za Komisijo ali državo, ampak lahko predstavljajo tudi argument za ustreznejše ukrepe in višje oziroma primernejše določene podpore za kmete kot izvajalce.

Izziv za digitalizacijo

Kljub vsemu pa večja količina podatkov lahko pomeni tudi več administracije. Tako je izziv za digitalizacijo vzpostaviti sistem, v katerem se čim več podatkov pridobi iz že obstoječih evidenc in baz podatkov. Učinkovita digitalizacija in povezovanje sistemov sta ključna izziva, ki lahko omogočita, da se zbiranje podatkov izvede z manj birokratskih obremenitev.

Siničkin jubilej

Kako so si mariborski sadjarji pred štirimi desetletji drznili iti proti toku

Natanko 40 let je minilo, odkar so sadjarski strokovnjaki naredili nekaj takrat skoraj nepredstavljivega. Zavestno so zmanjšali porabo kemijskih pripravkov v času, ko je kemija veljala za sinonim napredka, vsaka omejitev pa za nazadnjaštvo. Leta 1986 so brez zunanje podpore, na svojo pobudo, z osebnim znanjem in sredstvi začeli razvijati nov način pridelave jabolk, pet let kasneje, leta 1991, pa so uradno sprejeli in v prakso uvedli SIPS – načela slovenske integrirane pridelave sadja.

Ta zgodovinski dosežek pa je po štirih desetletjih v slovenski javnosti premalo poznan in priznan. Zasluge za uvedbo SIPS (Slovenske integrirane pridelave sadja) se pogosto – hote ali nehoti – napačno pripisujejo Kmetijskemu inštitutu Slovenije in Biotehniški fakulteti. Resnica je drugačna in zato je nujno slovenski stroki in javnosti predstaviti pravo dejstvo, namreč, projekt SIPS so samoiniciativno in samostojno speljali strokovnjaki s takratnih mariborskih ustanov. Vendar namen tega prispevka ni zmanjševanje deleža drugih institucij pri razvoju integrirane pridelave sadja, namen je samo na osnovi zgodovinskih dejstev osvetliti začetno vlogo pravih tvorcev tega za slovensko sadjarstvo prelomnega obdobja.

Uradno zaščiteni znak "integrirano" – stilizirano sinico z napisom SIPS – je zaradi lažje reprodukcije in univerzalne uporabnosti ing. arh. J. Zadravec oblikoval v črno-beli izvedbi. Ta podoba velike sinice, najpogostejše in najkoristnejše ptice v slovenskih sadovnjakih, je sčasoma postala simbol vsega uspešnega prehoda od tradicionalne preko integrirane do ekološke pridelave. Zato bi ji lahko danes retrogradno več kot zaslužen namenili vsebinsko in vizualno bolj sugestivno podobo.

Kdo so bili pravi pionirji?

Prav je, da prave takratne ustanove in avtorje, ki so projekt ustvarili in udeležili, končno enkrat navedemo tudi poimensko (s takratnimi akademskimi nazivi). To so bili:

- z Višje agronomske šole Maribor – takrat s prvostopenjskim študijem kmetijstva, sedaj FKBV: dr. Stojan Vrabl, mag. Saša Kravos in mag. Stane Berčič;
- s Kmetijskega zavoda Maribor – takrat druge najpomembnejše slovenske raziskovalno svetovalne institucije, sedaj

KGZ Maribor: dipl. ing. France Lombergar, dipl. ing. Gustav Matis in dipl. ing. Konrad Beber;

- s Poslovne skupnosti za sadje, krompir in vrtnine Slovenije – pozneje GIZ Sadjarstvo Slovenije: dipl. ing. Milko Krajnc,
- z Agrokombinata Maribor – pozneje se je razcepil na več podjetij: mag. Marjan Zupan, dipl. ing. Slavko Tojnko in dipl. ing. Peter Zadravec.

Pri popularizaciji in hitri širitvi SIPS-a so s svojim velikim vplivom vsak v svojem okolju pomembno sodelovali še sadjarji iz neposredne proizvodnje: dipl. ing. Valentin Benedičič na Gorenjskem, dipl. ing. Vid Korber v Savinjski dolini, ing. Rudi Peršak v Pomurju ter mag. Alojz Mustar in dipl. ing. Franc Kotar v Posavju. Veliko delo pri tem sta opravila tudi prva predsednika novoustanovljenega odbora SIPS sadjarja Silvester Vidovič in Andrej Aškerc.

Prva sezona pridelave jabolk po pravilniku SIPS leta 1991 (v projekt je bilo vključenih 29 sadjarjev) predstavlja začetek prelomnega obdobja v slovenskem sadjarstvu.

Priprave in poskusi

Vse pripravljeno delo za pridelavo po SIPS-u s poskusi vred je imelo namen določiti izboljšane agrotehnične ukrepe, zožiti izbor kemijskih pripravkov, prilagoditi stroje za nego nasadov in izvesti vsa nujna administrativna in organizacijska dela.

- Agrotehnični ukrepi: (Kravos, Lombergar, Zupan)

Da bi lahko primerno visok in kakovosten pridelek dosegali brez pretirane rabe kemičnih pripravkov in gnojil, so bili prvič s pravili omejeni lega nasadov, kakovost tal, izbira sadik, gojitvena oblika in sistem sajenja. Predpisani so bili analiza tal, ozelenitev medvrstnega prostora in omejitev širine herbicidnega pasu.

- Selekcija kemijskih pripravkov (Vrabl, Beber, Matis)

Pripravljeni sta bili dve listi kemijskih pripravkov: zelena – seznam dovoljenih pripravkov, in rumena – seznam pogojno dovoljenih pripravkov. Vseh drugih za sadjarstvo sicer registriranih pripravkov so se pridelovalci jabolk po sistemu SIPS prostovoljno odrekli.

- Prilagoditev strojev in delovnih postopkov (Berčič, Zupan)

V tistem obdobju je bilo razen pršilnikov na trgu dovolj za nego nasadov po SIPS primernih strojev. Ker pa nobeden od razpoložljivih ni ustrezal poostrenim zahtevam po zmanjšanju drifta, je za izvedbo poskusov podjetje ZUPAN izdelalo prototip novega stroja z možnostjo prilagajanja pršilne pahljače krošnjam in zmanjšanja hektarske porabe škropiva tudi pod 200 l/ha.

Slovenija lahko v sadjarstvu samostojno dosega najvišje evropske standarde. (Slika je simbolična.)

- Administrativna in organizacijska dela (Milko Krajnc) so bila opravljena na PSSKV, ki je bila del takratnega sistema poslovnih skupnosti v kmetijstvu. S povezovanjem vseh področij priprav je imela ključno mesto pri uvajanju SIPS-a, saj so bila tam oblikovana prva tehnološka navodila ter potrjen način certificiranja in nadzora. Vzporedno je bila izpeljana tudi formalno-pravna registracija, s čimer je projekt SIPS pridobil status pravno registriranega izvajalca (pravne osebe).

Izvedba poskusov

Nova določila SIPS so bila z večletnimi aplikativnimi poskusi (Zupan, Tojanko, Zdravec) preverjana in dopolnjevana v nasadih, ki jih je dal na voljo AK Maribor. AK je prevzel tudi vse ostale izvedbene stroške. Prvi poskusi so se začeli leta 1986 in se naslednjih pet sezon postopno nadaljevali z uvajanjem novih predpisanih agrotehničnih ukrepov, s preverjanem ustreznosti in zadostnosti uporabe posameznih pripravkov, razporejenih v zeleno oziroma rumeno listo in z določanjem mejnih možnosti nastavitve strojev pri zmanjševanju drifta.

Ker je bila večina takratnih inovatorjev s FKBV in KGZ Maribor, bi bilo pričakovati, da bi prav ti dve instituciji prvi prevzeli pobudo in na odmeven način v javnosti obudili spomin na svoje nekdanje sodelavce. To ne bi bila le zahvala njim, to bi bila tudi odmevna promocija znanja, ki sta ga instituciji desetletja posredovali slovenskemu kmetijstvu.

Pravilnik SIPS

Rezultati poskusov so bili strnjeni v prvi slovenski pravilnik integrirane pridelave – SIPS. Strokovne osnove zanj so pripravili na Sadjarskem inštitutu pri takratni Višji agronomski šoli v Mariboru. Določal je tehnološka navodila in pravila za integrirano pridelavo jabolk, načine nadzora nad to pridelavo in pogoje za pridobitev pravice do uporabe oznake »integrirano«.

Čas je za dostojno obuditev spomina

Ob vseh dosežkih sodobne pridelave sadja pa ne bi smeli pozabiti vizionarjev, ki so s svojim prelomnim pionirskim delom dokazali, da lahko Slovenija v sadjarstvu samostojno dosega najvišje evropske standarde. Pozaba bi pomenila izbris pomembnega poglavja v razvoju slovenske kmetijske stroke.

Dediščina vizionarjev, ki so v vsakodnevno prakso uspešno vpeljali integrirano pridelavo sadja, pa naj v bodoče ne ostaja več v senci napačnih pripisov. Čas je, da tej zgodovinski krivici naredimo konec in pravim avtorjem SIPS-a končno vrnemo priznanje in zahvalo, ki jim pripadata. Ne le zaradi zgodovinske pravičnosti, temveč tudi kot opomin, da se prave inovacije vedno začnejo z vizionarskimi posamezniki, ki so ne v svojo, ampak v splošno korist pripravljene delati drugače.

In zato se jih vsaj na tem mestu spomnimo s: Hvala vam, pionirji SIPS-a iz Maribora!

Dr. Stane Berčič

Kmetijska dejavnost in ohranjanje biotske krajine

Zakaj je reja prežvekovalcev ključna za preživetje trajnega travinja

Zaraščanje kulturne krajine vse več ljudi prepozna kot pomembno »razvojno težavo«. Z zaraščanjem se po mnenju večine zmanjšuje estetska vrednost krajine. Pogosto pa spregledamo, da se z zaraščanjem kmetijskih površin manjša prostor za številne življenjske vrste. Ekstenzivno trajno travinje je med ekosistemi z največjo zastopanostjo različnih vrst. Trajnostno ohranjanje trajnega travinja lahko v prihodnosti omogoči le reja prežvekovalcev.

Od otroštva smo navdušeni nad raznolikostjo življenja – najprej nad vsemi »na otip mehkiimi živalcami«, metuljčki, rožicami, domačimi živalmi ... Z izobraževanjem se naše znanje dopolnjuje s spoznavanjem novih oblik življenja. Naučimo se, da je raznolikost življenja osnova za delovanje ekosistemov in da je tudi naše življenje povezano z delovanjem ekosistema, katerega del smo. V podzavesti nam ostane, da je uspešno delovanje ekosistema, katerega del smo, v marsičem odvisno tudi od zelo oddaljenih ekosistemov. Vse bolj se zavedamo, da raznovrstnost življenja oziroma biotska pestrost pomeni sposobnost prilagajanja ekosistemov na različne »nepredvidene situacije«. Obseg prilagajanja je odvisen od števila osebkov, saj ima vsak osebek različen genski zapis in zato različno sposobnost prilagajanja. Danes je »nepredvidenih situacij« vse več (COVID, neobičajni vremenski vzorci ...).

Mozaičnost krajine zagotavlja razpoložljiv življenjski prostor za številne vrste

Izumiranje vrst in vloga kmetijstva

V daljšem časovnem obdobju je vsaki vrsti namenjeno tudi izumrtje. Če so v preteklosti posamezne vrste v povprečju živele 1000 let, je danes propadanje vrst izrazito hitro – po letu 1970 smo po nekaterih podatkih izgubili skoraj 70 % vrst. Za večino izumrtij je kriva človekova dejavnost, ki je posledica ne le naše številčnosti, ampak predvsem prekomerne porabe razpoložljivih virov.

Z rastjo prebivalstva so se povečevale potrebe po hrani, zato je kmetijstvo potrebovalo vse več površin in uvajalo nove tehnologije, s tem pa obveljalo za enega ključnih krivcev negativnih vplivov na okolje. Prav kmetijstvo pa je danes najbolj izpostavljeno vse pogostejšim ekstremnim vremenskim pogojem, ki ogrožajo pridelavo hrane in predstavljajo resno nevarnost za obstoj kmetij z manj možnostmi prilagajanja na podnebne spremembe. Če je kmetijstvo v preteklih desetletjih razvajalo ljudi z obilico raznovrstne hrane po ugodnih cenah, je morda napočil čas, da mu to z družbenim konsenzom – tako moralnim kot finančnim – vrnemo. Ob tem trčimo tudi na prepričanje, da bosta v prihodnosti k prehranski varnosti pomembno prispevali moderna biotehnologija in vertikalno kmetijstvo.

Travinje kot zakladnica biotske raznovrstnosti

Kmetje upravljajo dva ekosistema z največjo biotsko raznovrstnostjo – tla in ekstenzivno travinje. Na dobro ohranjenem ekstenzivnem travniku lahko na enem kvadratnem metru živi 50 vrst rastlin in več deset vrst živali, ki jih pogosto ne najdemo v drugih ekosistemih.

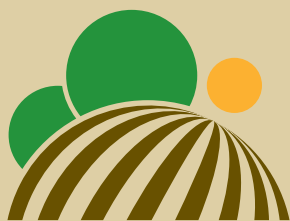
Kmetijstvo upravlja 23 % površine Slovenije, od tega trajni travniki in pašniki predstavljajo 60 % površin. Velik del so antropogeni travniki, ki jih je človek v preteklosti ustvaril s pašništvom za pridobivanje hrane in so danes zaklad biotske raznovrstnosti. Ker za kmetijstvo z ekonomskega vidika niso dovolj zanimivi, se vse več teh travnikov zarašča, s čimer izgubljammo tako biotsko raznovrstnost kot površine za pridelavo hrane. Številne kmetijske težave lahko rešujemo s tehnološkimi rešitvami, biodiverzitete pa tako ne moremo reševati – oba, kmetijstvo in biodiverziteta, potrebujeta prostor. Reja prežvekovalcev je v preteklosti ustvarila ta edinstveni življenjski prostor in ostaja tudi v prihodnosti edini trajnostni način ohranjanja trajnega travinja (pašne rabe ter eno-, dvo- in trokosnega sistema).

V obdobju sprejemanja Nacionalnega načrta za obnovo narave in priprave izhodišč strateških dokumentov za novo programsko obdobje, vključno z izhodišči intervencij skupne kmetijske politike, upajmo, da bo ta del usmeritev namenil še večjo pozornost trajnostni rabi trajnega travinja.

Mag. Zdenka Kramar, KGZS – Zavod Novo mesto

Za razvoj slovenskega podeželja

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Gospodinjna ulica 6, 1000 Ljubljana

tel.: **01 / 513 66 00**
e-pošta: **kgzs@kgzs.si**
splet: **www.kgzs.si**
FB: **@zbornicaKGZS**

Ko kostanj postaja vsakdanji kruh

Nepredvidljiva narava vzpodbudila novo idejo

Miha in Sara Metelko se na Studencu pri Sevnici sicer ukvarjata z ekološkim čebelarstvom, a leta 2014, po izjemno slabi čebelarski sezoni, sta začela razmišljati o dodatnem viru dohodka. Njuno vodilo je misel britanskega državnika Winstona Churchilla: »Optimist vidi priložnost v vsaki težavi, pesimist vidi težavo v vsaki priložnosti.«

»Naša zgodba s kostanjem oz. maroni (*Castanea sativa* x *Castanea crenata*) se je pričela leta 2014, ko smo imeli za seboj resnično slabo čebelarsko sezono. Zaradi neugodnega ritma vremena, predvsem nenehnega dežja, smo bili ob ves pridelek medu. To nas je vzpodbudilo k razmišljanju, kako si zagotoviti bolj stabilne prihodke in kako bolje izkoristiti površine, ki jih imamo v lasti.

Porodila se je ideja, da bi začeli pridelovati pravi kostanj, ki ga poimenujemo tudi sladki kostanj ali maron,« pove Miha Metelko in nadaljuje: »Do odločitve za sajenje kostanja je prišlo, ker so bile na voljo površine za sajenje, ker opravila pri pridelavi večinoma ne sovpadajo s čebelarsko sezono; pridelava kostanja je delovno ekstenzivna. Pokazalo se je, da je dobro imeti več kot samo eno dejavnost na kmetiji, in nenazadnje: pridelave kostanja v Sloveniji je zelo malo. Ob tem nam je bil motiv za sajenje kostanja tudi to, da je dobra paša za čebele. Daje obilo cvetnega prahu in nektarja za zelo cenjen kostanjev med.«

Družina Metelko: Filip, Sara, Miha in Arija.

de Betizac. Mogoče bodo kdaj tudi kake slovenske sorte, saj se s tem ukvarjajo na KGZS- Zavodu Nova Gorica ...

Svetloba je zakon

Ker gre za trajni nasad (kostanj polno zarodi šele po 12 do 15 letih), je treba primerno pripraviti tla. Rigolanje, založno gnojenje in dovolj organske snovi, prvi pogoj pa je, da so tla primerno kisla – optimalen pH je okrog 5,4. Kostanj se sadi na razdaljo 10x10 metrov, torej sto dreves na hektar, nekateri strokovni viri pa navajajo tudi gostejšo sadnjo, to je na 8 x 7 metrov, kar zneso 140 dreves na hektar. A Miha pravi: »Prvi nasad so po priporočilih stroke zasadili na to gostoto, a sedaj ugotavljamo, da je to pregosto, saj se krošnje pri drevesih prve sadnje že stikajo. To pomeni, da bodo drevesa drug drugemu konkurenti za svetlobo, ta pa je ključna za pridelavo. Kot so nas učili na fakulteti: 'svetloba je zakon'.

Zvesti ekološki predelavi

Tako kot pri čebelarjenju se tudi pri pridelavi kostanja držijo ekoloških načel. Okrog sadik in obodne zaščitne mreže ne uporabljajo herbicidov, temveč plevel odstranjujejo mehansko. Uporabljajo listna gnojila z algami, ki so dovoljena v ekološki pridelavi. Tako skrbijo za dobro prehranjenost dreves in s tem skušajo zmanjšati stres, ki je posledica vse bolj spremenljivih vremenskih pogojev.

Glavni problem je kostanjev rak

Kot vse v naravi tudi kostanj ni imun na bolezen in škodljivce. »Največ preglavic nam dela bolezen skorje – kostanjev rak, ki ga povzroča gliva *Cryptonectria parasitica*. Ta se je pojavil po letu 1950 in prepolovil površino kostanjevih gozdov v Sloveniji. A narava ima vedno mehanizme, ki postavljajo sistem v ravnovesje. Pri gojenju spodbujamo hipovirulenco. Nekateri

Kostanj je sadna vrsta in sodi med lupinarje. Pravi kostanj (*Castanea sativa*) je po Sloveniji precej razširjen, večinoma je tam, kjer je zasajena tudi vinska trta (izjema je del Gorenjske in območje Janč), saj so ga v naš prostor širili Rimljani hkrati s trto, ki je potrebovala oporo. Pravi kostanj, ki ga pridelujejo v nasadih, poimenujemo tudi sladki kostanj ali maron, kar pride iz francoske besede marron, ki pomeni rjavo barvo. V Sloveniji imamo okrog 90 hektarjev nasadov pravega kostanja, kar je skoraj petkrat več kot leta 2018, ko je bilo po podatkih Statističnega urada RS zgolj 19 hektarjev nasadov kostanja.

V štirih letih od ideje do sajenja

»Leta 2018 smo posadili prvi hektar nasada in nestrpno čakali, kaj se bo zgodilo. Sadike so lepo odgnale in obetavno rastle. To nas je opogumilo in leta 2021 smo nasad povečali za dva hektarja, leto kasneje še za enega. Ves čas smo skrbno opazovali dogajanje ter se z velikim trudom in ljubeznijo do dela učili in rastle. Danes obdelujemo dobre 4 hektarje kostanjevega nasada s 550 drevesi,« povzame Miha Metelko.

Sadili so sadike francoskih sort kostanja. Največ imajo sorte Marsol, potem pa Marigoule, Maraval in le za vzorec Bouche

Kostanjevi nasadi, ki so bili posajeni leta 2018, že lepo rodijo.

Glavna dejavnost (zaenkrat) je čebelarstvo.

»Nekoč bo ta kostanj takooo debel!«

Kostanj je edini lupinar, ki vsebuje tudi vitamin C.

virusi okužijo glivo kostanjevega raka in jo tako inhibirajo, da drevesu ne povzroča več resne škode. Sicer pa odstranjujemo okužena drevesa, pazimo, da ne poškodujemo dreves in skrbimo za optimalno oskrbo dreves, da so le-ta vitalna.

Drugi največji problem pa je kostanjeva šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*), ki dandanes sicer ne povzroča propada dreves, a zmanjšuje pridelek, a tudi ta ima naravnega sovražnika, to je parazitoid *Torymus sinensis*, ki napada ličinke kostanjeve šiškarice in omogoča biološki način zatiranja.

Od spravila do kupca

Lanski pridelek kostanja je znašal 1.300 kilogramov, ko bodo nasadi v polni rodnosti, pa se pričakuje pridelek okrog 12 ton. Sedanjno količino poberejo pretežno sami in jo po večini na domu tudi prodajo.

Kostanj:

- je edino lupinasto sadje, ki vsebujejo vitamin C,
- je bolj sladek, ko se temperatura ponoči spusti pod ničlo,
- je škrobno živilo, ki ne vsebuje glutena,
- pred pečenjem ga damo za 20 minut v mlačno vodo,
- za lažje lupljenje ga zavijemo za 10 minut v kuhinjsko krpo.

Po pobiranju »gre kostanj preko vode«, s tem ga očistijo, izločijo glivično prizadete plodove. Pakirajo ga v vreče po 5 kilogramov, ga osušijo in v hladilnici čaka na kupce. Miha prodaja kostanj (in druge pridelke) tudi na dogodkih, kot je praznik kozjanskega jabolka in eko prazniki v Sevnici, Slovenj Gradcu, Laškem ... Posebna kategorija kupcev so razna društva, ki organizirajo jesenske piknike in kupijo po več deset kilogramov. In cena? Devet evrov za kilogram. Če želite o pridelavi izvedeti še kaj več, lahko pogledate na spletno stran kmetije Metelko <https://cebelarstvo-metelko.eu/> ali pokličete na telefonsko številko 040 570 933. Lahko vzamete v roke kako dobro strokovno literaturo, kot je na primer knjiga *Lupinarji: oreh, leska, kostanj, mandelj*, avtorice dr. Anite Solar, ki jo s pridom uporablja tudi Miha Metelko.

Marjan Papež, KGZS

Čebelarstvo pri Metelkovih ni bila tradicija. Miha se je s čebelarstvom začel ukvarjati leta 2009, sedaj pa z ženo Saro oskrbujeta 370 čebeljih družin. Vzrejata matice, pridelujeta med in druge čebelje pridelke, ki jih tržita na domu, po spletu, na izbranih tržnicah in različnih dogodkih, na katerih se predstavlja ekološko kmetijstvo.

Celjski sejem

FIT&WELL

**DNEVI
LOVSTVA**

**DNEVI
ŠPORTNEGA
STRELSTVA**

**APIS
SLOVENIA
EUROPE**

MARČNI SEJMI

19.-21. MAREC 2027

Marčni sejmi 2027

Štirje sejmi, številne priložnosti za srečanja v živo

Od 19. do 21. marca 2027 bodo na Celjskem sejmu potekali Marčni sejmi, ki na enem mestu združujejo FIT&WELL, Dneve lovstva, Dneve športnega strelstva in APIS Slovenia | Europe. Raznolike vsebine povezujejo zdrav in aktiven življenjski slog, naravo, lovstvo, športno strelstvo in čebelarstvo. Marčne sejme je ob zadnji izvedbi obiskalo več kot 20.000 ljudi, predstavilo pa se je približno 400 razstavljalcev iz 14 držav.

FIT&WELL je namenjen predstavitvi rešitev za zdrav in aktiven življenjski slog. Njegova vsebinska področja obsegajo kozmetiko in anti-aging, wellness in biohacking, naravne pristope k dobremu počutju, prehrano, zdravo bivanje in samooskrbo ter gibanje v okviru Fit-Life Arene. Razstavljalcem ponuja priložnost, da svoje izdelke in storitve predstavijo obiskovalcem v neposrednem stiku.

Dnevi lovstva in Dnevi športnega strelstva nagovarjajo ponudnike lovske opreme, opreme za športno strelstvo in izdelke ter storitve, povezane s tema dvema področjema. Obiskovalcem omogočajo, da ponudbo spoznajo na enem mestu, razstavljalcem pa pogovor s ljudmi, ki jih ta področja zanimajo.

APIS Slovenia | Europe povezuje čebelarje, strokovnjake, društva in ponudnike izdelkov ter storitev s področja čebelarstva. Razstavljalcem omogoča predstavitev ponudbe in vzpostavljanje novih poslovnih in strokovnih povezav.

Za prijave do 24. oktobra 2026 velja 10 % popust na neopremljen razstavljalni prostor.

Več informacij o dogodku in prijavi:

<https://ce-sejem.si/sejmi/marčni-sejmi/>

Kaj vse je ponudila letošnja Agra

KGZS je na sejmu izpostavila pomen močne in zanesljive zbornice ter ključne izzive, s katerimi se sooča slovensko kmetijstvo.

Sejem Agra je tudi letos potrdil vlogo največje kmetijske, živilske in poslovne prireditve v tem delu Evrope. V Gornji Radgoni se je zbralo 1690 razstavljalcev iz 36 držav, sejem pa si je ogledalo prek 90 tisoč obiskovalcev. Poleg gospodarskega pomena je Agra tudi družabno in politično stičišče, saj se je dogodkov udeležila vrsta najvišjih državnih predstavnikov in tujih delegacij, letos tudi iz partnerske države Alžirije. Sejem je obiskovalcem ponudil vpogled v najsodobnejšo kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, digitalne in pametne rešitve za kmetijstvo prihodnosti, sodobno živinorejo in pridelavo hrane ter pijač, hkrati pa je gostil več kot sto strokovnih predavanj, okroglih miz in poslovnih srečanj. Tekmovanja in ocenjevanja pod blagovnimi znamkami Agra in Vino Slovenija so izpostavila odličnost slovenskih pridelovalcev ter ponudila jasno sporočilo o optimističnem pogledu v prihodnost domačega kmetijstva. V nadaljevanju predstavljamo nekatere od dogodkov v organizaciji KGZS, ki so zaznamovali letošnjo Agro.

ODPRTJE SEJMA

Ob uradnem odprtju sejma je predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek izpostavil, da slovensko kmetijstvo poleg hitre pomoči zaradi letošnjih vremenskih ujm potrebuje predvsem dolgoročne in odločne strateške usmeritve.

Dr. Jože Podgoršek je opozoril, da so zaradi letošnje suše in neurij kmetje v težkem položaju, zato so hitri ukrepi za zagotavljanje krme in pomoč prizadetim kmetijam nujni.

Ob tem je poudaril, da kratkoročno reševanje kriz ne more nadomestiti dolgoročne strategije. Slovensko kmetijstvo potrebuje stabilno vizijo, ki bo presegala posamezne vladne mandate

in bo prehransko suverenost države postavila med ključne strateške cilje.

Pomembne so tudi premišljene naložbe. Namesto drobljenja sredstev je treba več podpore usmeriti v primarno pridelavo hrane in predelavo slovenskih surovin, saj lahko prav ti dve področji ustvarita pogoje za dolgoročni razvoj celotnega sektorja.

Slovenija ima za to znanje, strokovni potencial in finančna sredstva. Ključno pa je, da jih usmerimo v pametne, odločne in merljive ukrepe, ki bodo krepili odpornost slovenskega kmetijstva in zagotavljali njegovo prihodnost.

PRIZNANJA KGZS

V okviru dneva Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) so na sejmu AGRA podelili priznanja za življenjsko delo, sodelovanje z zbornico in uspešno delo.

Priznanje za življenjsko delo

Za življenjsko delo je prejel priznanje **mag. Stanislav Bergant** iz Kokre pri Preddvoru, ki z delom in zagovorništvom pomembno krepí razvoj gorskega kmetijstva, trajnostnega gospodarjenja gozdov in sodelovanje med kmetijstvom ter lovstvom. Posebej izstopa njegov prispevek pri urejanju problematike divjadi in zveri ter sodelovanje pri spremembah Zakona o divjadi in lovstvu.

Enako priznanje je prejel **Matjaž Jakše** iz Studenca. Je vinogradnik, vinar, gozdar, kmet in dolgoletni predstavnik kmetov ter podeželskega prostora. Njegova odlike so vztrajnost in pripravljenost ukrepati, kadar je bilo treba opozoriti na nesorazmerne sistemske rešitve, oblikovati strokovno utemeljena stališča ali povezati raznolike udeležence pri iskanju izvedljivih rešitev.

Tretje priznanje za življenjsko delo je prejel **Ivan Tičar** z Voklega. Izjemno je zaznamoval razvoj kmetijstva in podeželja na Gorenjskem. Kot predsednik OE KGZS Kranj je pomembno prispeval k povezovanju kmetov, prenosu znanja in krepitvi vloge zbornice pri urejanju razmer v kmetijstvu in gozdarstvu. Posebej izstopa njegovo dolgoletno prizadevanje za dvig ugleda kmetov, njihov pomen za lokalno skupnost, prehransko varnost in trajnostni razvoj podeželja.

Priznanje za sodelovanje z zbornico

Za sodelovanje z zbornico so prejeli priznanja **Marjan Hren** iz Črešnovce pri Zrečah za dobro sodelovanje v času vodenja Zveze lastnikov gozdov Slovenije, **Janez Per** iz Mengša za prispevek k nastanku zbornice, ki ga je imel kot poslanec DZ v mandatu 1996–2000 ter aktivno delovanje dandanes, **Alojz Suhoveršnik** iz Spodnjih Gamelnj pa za sodelovanje v organih in strokovnih odborih zbornice. KGZS je ob 50-letnici delovanja podelila še priznanji za sodelovanje **Društvu kmetič Ajda**, ki deluje na območju občin Šmarje pri Jelšah, Podčetrtek, Kozje in Bistrica ob Sotli ter **Društvu podeželskih žena Blegoš**.

Priznanje za uspešno delo

Za uspešno delo so prejeli priznanja: **Andreja Brence** z Leskovca pri Krškem za strokovno delo v sadjarstvu, **Milan Fideršek** z družinske govedorejske kmetije v Zgornjih Jablanah pri Cirkovcah za delo v OE KGZS Ptuj in delo v svetu zavoda Ptuj, **Majda Godina** s Kala pri Pivki za dolgoletno vodenje izpostave svetovalne službe in OE Postojna, **Andrej Golob** iz Dolenje Pirošice pri Cerkljah ob Krki za prizadevno delo terenskega kmetijskega svetovalca v Brežicah, **Vera Kutnar** za več kot tri desetletja zavzetega dela mlečne kontrolorke na območju Ivančne Gorice ter **Ervin Novak**, ki je kot kmetijski svetovalec na zavodu Murska Sobota z izjemno predanostjo zaznamoval številne kmetije.

Peter Pribožič s KGZS – Zavoda Ptuj, je prejel priznanje za prispevek k promociji slovenske kulinarike, za vodenje oddelka za kmetijsko svetovanje na Ptuj ter strokovno delo v prašičereji, **Miša Pušenjak** s KGZS – Zavoda Maribor, za strokovno delo pri pridelavi zelenjave, okrasnih rastlin in zelišč, **Marinela Rojnič** s KGZS – Zavoda Ljubljana, za več kot tridesetletno strokovno delo na področju rodovitnosti, **Teja**

Rozina za predano delo terenske kmetijske svetovalke, ki je delovala na izpostavi Zagorje ob Savi, **Andreja Škvarč** iz Skrilj pri Dobravljah za izjemen prispevek k razvoju slovenskega vinogradništva in vinarstva.

Andreja Teran je prejela priznanje za svetovalno delo na ljubljanskem in kranjskem kmetijskem zavodu ter za uveljavljanje zborničnega sistema na Gorenjskem, **Elizabeta Tratnik** za predano delo poslovne sekretarke na ljubljanskem zavodu ter nepogrešljivo vlogo pri izvedbi zborničnih volitev, ter mag. **Vesna Velikonja** za dolgoletno predano delo pri svetovanju s področja agrarne ekonomike na ljubljanskem kmetijskem zavodu.

Vsem prejemnikom iskreno čestitamo!

Priznanja za življenjsko delo so prejeli (od leve): Ivan Tičar, Matjaž Jakše in mag. Stanislav Bergant.

Prejemniki priznanj za sodelovanje z zbornico.

Prejemniki priznanj za uspešno delo.

Prejemniki priznanj za uspešno delo.

S KMETIJE ZA VAS: ZMAGA KMETIJI PÜKLAVEC

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je v sodelovanju s tednikom Kmečki glas, spletnim portalom Agrobiznis Finance ter novim medijskim partnerjem Radiem Ognjišče na sejmu AGRA razglasila rezultate 31. akcije S kmetije za Vas. V njej je sodelovalo devet kmetij. Zlato sončnico je prejela Turištica kmetija Püklavec iz Zasavcev pri Miklavžu pri Ormožu.

»V akciji je zbrana vrhunška ponudba slovenskih kmetij, ki jo ustvarjajo predani ljudje za osveščene kupce. Priznanje Zlata sončnica ni zgolj nagrada, temveč potrditev, da kmetija uspešno združuje kakovostno pridelavo, predelavo oziroma storitve,

urejenost, gospodarnost v ohranjanju narave in trajnostnosti rodovitne zemlje ter spoštljiv odnos do kupcev.

Danes se uspešne kmetije zavedajo, da kupcev ne prepriča le kakovosten pridelek ali izdelek, ampak tudi zgodba, ki stoji za njima. Prav zato akcija ne ocenjuje le izdelka ali storitve, temveč celotno zgodbo in podobo kmetije. Ob obiskih kmetij člani komisije doživljamo zgodbe ljudi, ki vsakodnevno ustvarjajo slovensko podeželje – urejene domačije, bogate okuse, prijetne vonje, inovativne izdelke in ljudi, ki v svoje delo vlagajo srce.

Letošnjim sodelujočim kmetijam so strokovno podporo nudili svetovalke javne službe kmetijskega svetovanja: Vanja Bajd Frelih, Martina Gomzi, Darja Jeriček, Linda Kogoj, Maja Križnar, Romana Ozmec, Tatjana Škof, Maja Škrinjar. Njihovo delo pogosto presega strokovno svetovanje in vključuje tudi motivacijo, povezovanje in pomoč pri prepoznavanju razvojnih priložnosti. Iskrena hvala,« je povedala na podelitvi predsednica ocenjevalne komisije Andrejka Krt s KGZS.

Kmetije so bile predstavljene v prejšnji številki Zelene dežele in na spletni strani www.kgzs.si

VARNA VOŽNJA TRAKTORJA REŠUJE ŽIVLJENJA

Predstavitev, ki sta jo na sejmu AGRA v Gornji Radgoni izvedla policijski inšpektor **Tomaž Murgelj** in kmetijski svetovalec Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije **Marjan Dolensšek**, je bila namenjena predvsem ozaveščanju mladih kmetovalcev o varni udeležbi traktorjev v cestnem prometu.

Poudarjene so bile posebnosti traktorjev – nizka hitrost, velika masa, omejena vidljivost in priključki, ki segajo ven iz gabaritov vozila. Zato mora voznik voziti preudarno in z večjo previdnostjo, hitrost prilagajati razmeram na cesti ter pravočasno predvidevati nevarnosti, še posebej pri prehitevanju in zavijanju. Zaradi velike mase in daljše zavorne poti so lahko posledice trčenj in prevrnitev zelo hude. Pravilno označevanje priključkov, uporaba rotacijskih luči in vožnja čim bolj desno so zato ključni ukrepi za zmanjšanje tveganja.

Poznavanje predpisov je del varne vožnje

Udeleženci so se seznanili tudi z zakonodajnimi in tehničnimi obveznostmi, med drugim z registracijo, tehničnimi pregledi in obveznim zavarovanjem traktorjev. Predstavljene so bile tudi zahteve pri registraciji priključkov z maso nad pet ton ali s konstrukcijsko hitrostjo nad 30 kilometrov na uro ter obvezna oprema, kot so varnostni trikotnik, komplet prve pomoči, označba počasnih vozil in dodatna ogledala pri širših priključkih.

Razložena so bila pravila za prevoz oseb in tovora. Prevažanje oseb na priključkih je prepovedano, omejena pa je tudi možnost prevoza do petih oseb v tovornem prostoru, in sicer le za namen razkladanja. Predstavljeni so bili tudi pogoji za gospodarsko vožnjo in izredne prevoze ter možnosti glob in drugih sankcij ob nepravilnostih.

Varnostni pas lahko odloča o življenju in smrti

Velik del predstavitve je bil posvečen varnostnim pasovom in varnostnim oziroma nagibnim kabinam. Podatki kažejo, da bi približno 80 odstotkov voznikov, ki so preživeli prevrnitev traktorja, preživel tudi ob uporabi pripetega varnostnega pasu. Številni, zlasti starejši traktorji, varnostnih pasov nimajo, nekateri vozniki pa si jih zaradi navade ali neprijetnosti pri uporabi ne pripenjajo.

Kot pomembne rešitve so bile izpostavljene vgradnja sodobnih varnostnih pasov in varnostnih oziroma nagibnih kabin, izobraževanje voznikov ter uporaba testnih simulatorjev. Ob tem je bil izpostavljen tudi pomen odgovornega ravnanja delodajalcev in vseh, ki izvajajo kmetijska dela.

Med drugimi nevarnostmi so bili izpostavljeni utrujenost, vožnja pod vplivom drog ali zdravil, razsipavanje tovora ter neurejene oziroma onesnažene ceste. Takšne nevarnosti zah-

tevajo takojšnje ukrepanje, vključno s čiščenjem cestišča in ustreznim zavarovanjem tovora.

Zaključek predstavitve je bil jasen poziv k odgovornosti. Traktor ni le delovni stroj, ampak tudi vozilo, ki pomembno vpliva na varnost drugih udeležencev v prometu. Spoštovanje predpisov, vgradnja in dosledna uporaba varnostnih pasov, redni tehnični pregledi ter boljše izobraževanje in usposo-

bljanje voznikov so zato ključni ukrepi za zmanjšanje števila prometnih in delovnih nesreč.

Alberta Zorko, vodja javne službe kmetijskega svetovanja v okviru KGZS, je na koncu poudarila pomen seznanjanja tako javnosti kot kmetijskih svetovalcev o pomenu varnosti v prometu, in da bo to tudi ena od pomembnih nalog kmetijskih svetovalcev in svetovalcev pri njihovem delu s kmeti.

MANJ ZAVRŽKOV, VEČ VREDNOSTI

Kako zmanjšati količino zavržene hrane in iz presežkov ustvariti novo vrednost? To vprašanje je bilo v ospredju dogodka »Manj zavržkov, več vrednosti«, ki ga je Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) pripravila v okviru sejma Agra.

Rešitev brez sodelovanja celotne verige ni

Razprava je jasno pokazala, da zmanjševanje zavržene hrane ni naloga posameznika ali ene same panoge. Potrebno je sodelovanje celotne prehranske verige – od kmetov in predelovalcev do trgovine, gostinstva, gospodinjstev ter humanitarnih in drugih organizacij. Ključna sta tako preprečevanje nastajanja presežkov kot njihova pravočasna prerazporeditev in varna predelava.

Udeleženci dogodka so predstavili vrsto praktičnih primerov, ki dokazujejo, da rešitve niso le teoretične, ampak že delujejo v praksi:

- predelava presežnega kruha, sadja in drugih surovin,
- mini predelovalne enote,
- prerazporejanje donirane hrane,
- socialno podjetništvo, ki odpira delovna mesta za ranljive skupine.

Kot so izpostavili, lahko predelava presežkov kmetijam prinese dodano vrednost, hkrati pa krepi odpornost lokalnih prehranskih verig.

Digitalna orodja in boljša izmenjava podatkov

Pomemben del pogovora je bil namenjen tudi digitalnim rešitvam, logistiki in zagotavljanju kakovosti ter varnosti živil. Za učinkovitejše povezovanje ponudbe presežkov s potrebami po njih bi bila potrebna boljša izmenjava podatkov in ustreznejša digitalna orodja.

Dogodek je opozoril tudi na izzive, ki jih prinašajo večje količine presežkov – med njimi potreba po industrijskih rešitvah in dolgoročnem financiranju projektov. Da bi pilotne rešitve prerasle v širšo prakso, bodo potrebni stabilni poslovni modeli, tesnejše povezovanje udeležencev in podpora pri njihovem razvoju.

KGZS bo povezovanje spodbujala tudi naprej

KGZS bo tudi v prihodnje spodbujala povezovanje kmetov, predelovalcev, trgovine, lokalnih skupnosti, humanitarnih organizacij in drugih udeleženih ter skrbela za prenos uspešnih rešitev v različne dele Slovenije. Cilj je jasen: manj zavržene hrane, večja izraba domačih surovin in več ustvarjene vrednosti za kmetije, lokalno gospodarstvo in družbo.

SKUPAJ PROTI INVAZIVNIM TUJERODNIM RASTLINAM

Kako zaustaviti širjenje invazivnih tujerodnih rastlin na kmetijskih površinah? Odgovore je iskal strokovni dogodek, ki ga je Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) pripravila v okviru projekta Instrumental / LIFE.

Namen srečanja je bil povezati kmetijstvo, naravovarstvo, upravljanje voda in hortikulturo ter predstaviti praktične rešitve za preprečevanje in obvladovanje širjenja teh rastlin.

Od okrasnega vrta do naravnega žarišča

Invazivne tujerodne rastline pogosto izvirajo iz okrasnih zasaditev in vrtičkarstva. Ko se razširijo v naravo, lahko izpodrivajo domorodne vrste, zmanjšujejo biotsko raznovrstnost ter povzročajo škodo v kmetijstvu, pri upravljanju voda in pri vzdrževanju zemljišč. Zato je preprečevanje njihovega širjenja pomembnejše in učinkovitejše od poznega odstranjevanja že razširjenih žarišč.

Semafor invazivnosti in hitro ukrepanje

Na dogodku so predstavili ključne rezultate projekta:

- semafor invazivnosti okrasnih rastlin, ki uporabnikom pomaga pri izbiri primernih rastlin;
- protokole za zgodnje odkrivanje in hitro ukrepanje na kmetijskih in vodnih zemljiščih;
- izkušnje s terena in različne metode odstranjevanja invazivnih rastlin.

Pomemben del projekta je izobraževanje kmetov in svetovalcev. KGZS je leta 2025 o tej tematiki usposobila več kot 270 kmetijskih svetovalcev, aktivnosti pa se nadaljujejo tudi letos. V okviru projekta potekajo pilotne odstranitve na 13 območjih, kartiranje rastišč, spremljanje uspešnosti ukrepov in ozaveščevalne aktivnosti.

Kam z odstranjenim rastlinjem?

Poseben izziv predstavlja ravnanje z odstranjenim rastlinskim materialom. Zelenega odreza invazivnih rastlin ne smemo odlagati v naravo, saj lahko s tem omogočimo njihovo nadaljnje širjenje. Partnerji projekta zato preverjajo možnosti varnega industrijskega kompostiranja in drugih načinov uporabe odstranjenega materiala.

KGZS poziva kmetovalce, vrtnarje in vse uporabnike zemljišč, naj:

- pri izbiri rastlin dajejo prednost domorodnim vrstam,

- zelenega odreza ne odlagajo v naravo,
- po delu na območjih z invazivnimi rastlinami temeljito očistijo mehanizacijo.

Za uspešno omejevanje invazivnih vrst so namreč ključni zgodnje odkrivanje, hitro ukrepanje in sodelovanje vseh, ki upravljajo ali uporabljajo prostor.

KGZS bo skupaj s projektnimi partnerji nadaljevala usposabljanja, terensko delo in ozaveščanje ter si prizadevala za prenos preverjenih rešitev v prakso.

DIGITALIZACIJA V KMETIJSTVU

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je v okviru sejma Agra pripravila predstavitev digitalnih orodij za podporo kmetijstvu, katere namen je bil poleg predstavitve rešitev spodbuditi tudi razpravo in sodelovanje med udeleženci.

Rdeča nit dogodka je bila jasna: digitalizacija ni nadomestilo, temveč nadgradnja klasičnih kmetijskih praks. Odločanje se vse bolj premika od izkušenj k podatkom – z natančnim kmetijstvom, senzorji in GPS tehnologijo – evidence pa se vodijo elektronsko. Svetovalec pri tem dobiva novo vlogo: postaja povezovalac podatkov in tehnologij.

Štiri orodja, en cilj – lažje odločanje

Na dogodku so predstavili štiri digitalne rešitve, ki kmetom in svetovalcem olajšujejo delo:

e-nasvet je platforma za izobraževanje, usposabljanje in svetovanje, ki na 16 področjih ponuja več kot 200 gradiv – od tehnoloških listov in videoposnetkov do primerov dobrih praks, zaprtih skupin in interaktivnih preverjanj. Cilj je zbrati preverjene strokovne informacije na enem mestu in jih narediti dostopne kadarkoli. V pripravi so novičnik in širitev vsebin.

Farm Manager (znan tudi kot Paramanager) omogoča kreiranje modelnih kalkulacij, načrtovanje proizvodnje, analize in izračun stroškov kmetijske mehanizacije. Sestavljen je iz dveh delov – priprave kalkulacij ter sestavljanja načrtov proizvodnje in bilanc – dostop pa je urejen na več nivojih (javni, izobraževalni, svetovalni). V prihodnje je predvidena povezava z realnimi zbranimi podatki za še natančnejše kalkulacije.

Benchmark je aplikacija za zbiranje in primerjalno analizo podatkov, ki jo kmetije lahko uporabijo za primerjavo ekonomike in tehnoloških parametrov ter analizo vplivov različnih dejavnikov. Orodje se že uporablja v panožnih krožkih, na primer med rejci krav dojilj, pri katerih služi tudi za pripravo povratnih analiz kmetijam.

Fieldbook, digitalni dnevnik opravil, omogoča beleženje in organizacijo rastlinskih opravil, kolobarjev in zalog reprodukcijskega materiala ter pripravo dokumentacije in predpisanih evidenc. Uporablja se mobilno, podatke o zemljiščih pa je mogoče uvo-

ziti neposredno iz RKG. V razvoju so polavtomatsko beleženje z GPS in sledilnimi napravami, modul gnojilnega načrta ter podpora umetne inteligence.

Manj dvojnega vnosa, več časa za odločanje

Ena od ključnih prednosti predstavljenih orodij je njihova medsebojna povezanost – enoten vstop je mogoč prek portala dihafood.com, kar zmanjšuje potrebo po dvojnem vnašanju podatkov in izboljšuje kakovost kalkulacij. Večina Agrifood aplikacij je za uporabnike brezplačna, svetovalci pa imajo na voljo širše oziroma dodatne funkcionalnosti, na primer naprednejše možnosti v Farm Managerju. Rezultat je večja učinkovitost, prihranek časa, preglednost podatkov in bolj utemeljene odločitve ter ciljano svetovanje.

Posebna pozornost je bila namenjena tudi vprašanju varnosti podatkov. Lastnik podatkov je kmet, ki sam odloča, kdo ima dostop do njih – na primer izbrani svetovalec. Samodejnega deljenja podatkov s tretjimi osebami brez dovoljenja kmeta ni. Morebitne prihodnje povezave z javnimi registri, kot so FSDN, RKG ali evidence subvencij, bodo zahtevale ustrezna soglasja in tehnične dogovore, cilj pa je nadzorovan prenos podatkov za pripravo e-evidenc in poročil – ne pa prost dostop tretjim osebam.

Kaj sledi

Za nadaljnji razvoj bodo potrebne tehnične integracije z obstoječimi javnimi bazami in dogovori o prenosu podatkov, hkrati pa se načrtuje širitev modulov, na primer za poljedelstvo v Benchmarku, avtomatizirano beleženje z GPS-om ter uvajanje umetne inteligence. Pri tem bo ključno sodelovanje razvijalcev, svetovalcev in kmetov, da bodo orodja ostala uporabna in sprejemljiva za vse.

Udeleženci dogodka so bili povabljeni k registraciji na predstavljenih platformah, prav tako pa tudi k sodelovanju v panožnih krožkih in testnih skupinah. Svetovalcem priporočajo, naj digitalna orodja vključijo v vsakdanje delo – od priprave na obiske kmetij do analize podatkov – kmetje pa naj se seznanijo z možnostmi, ki jim jih orodja ponujajo, in z nadzorom, ki ga imajo nad lastnimi podatki. KGZS bo sodelovanje med institucijami pri povezovanju podatkov in širitvi funkcionalnosti orodij nadaljevala tudi v prihodnje.

Najboljši ekološki kmetje v EU

Najboljša ekološka kmetica je Irka, najboljši ekološki kmet pa Danec

Že šesto leto zaznamujemo 23. septembra ekološki dan v EU. V Sloveniji imamo več kot štiri tisoč ekoloških kmetij in blizu 60 tisoč hektarjev kmetijskih površin v ekološki kontroli; številne so v tem tednu pripravile dan odprtih vrat. V Bruslju je evropska komisija razglasila sedem nagrajencev za ekološko kmetijstvo, ki jih lahko spoznate v videu. Za nagrade EU organic awards 2026 se je potegovalo več kot 120 prijav iz vse uni-je, v ožji izbor pa se jih je uvrstilo 21 iz 12 držav.

Najboljša kmetica in kmet

Najboljša ekološka kmetica 2026 je Kay O'Sullivan iz Irske, ki v Mournabbeyju v grofiji Cork vodi ekološko kmetijo s 70 kravami in teleti ter 90 ovcami in jagnjeti na 63 hektarjih. Glavna panoga je pašna govedoreja. Živali ne krmi z žitom, temveč z raznolikimi krmnimi rastlinami na travnikih, tedensko pa analizira trave, da optimizira učinkovitost in produktivnost paše. Kmetija je zato močno zmanjšala zunanje vnose krme in izboljšala zdravje tal.

Najboljši ekološki kmet 2026 je Hans Erik Joergensen z danske kmetije Risbjerg Landbrug iz Haarbyja. Na 350 hektarjih mešane kmetije skrbi za dobrobit živali, biotsko raznovrstnost in inovacije.

Njegovi prašiči in govedo so na paši, s premičnim kokošnjakom pa zagotavlja tudi prosto rejo kokoši nesnic. Ekološko prideluje žita in poljščine. Kmetija se ukvarja tudi s socialno vključenostjo ter uspešno združuje produktivno rejo, skrb za okolje in visoko raven dobrobiti živali.

Najboljša regija

Najboljša ekološka regija 2026 je Distretto Sardegna Bio, ki so jo ustanovili leta 2021 na Sardiniji v Italiji. Je prva in največja italijanska ekološka regija: obsega 24.090 kvadratnih kilometrov, povezuje 1,57 milijona ljudi, 2.600 ekoloških kmetij in 184 tisoč hektarjev ekoloških površin. Ekoregija z lokalnimi dobavnimi verigami, energetske skupnostmi na podeželju in javnimi naročili povezuje pridelovalce, predelovalce, javne ustanove in porabnike. Gre za uspešen model trajnostnega regionalnega razvoja, ki krepi lokalno gospodarstvo in podpira dostop do evropskih sredstev ter izvoznih trgov. Po njegovem vzoru lahko tudi drugje gradijo odporne in skupnostno vodene ekološke regije.

Še drugi nagrajenci

Najboljši ekološki trgovec na drobno 2026 je nemški Boßhammersch Hof, družinsko podjetje, ki od leta 1997 dostavlja ekološka živila in povezuje gospodinj-

stva, šole in podeželske skupnosti. S 60 ekološkimi kmetijami in 20 regionalnimi partnerji gradi lokalne dobavne verige in izboljšuje dostop do ekološke hrane na območjih z omejeno ponudbo. Pri delu poudarjajo pravične nabavne odnose, pravično plačilo in vključujoče vodenje.

Najboljši ekološki predelovalec 2026 je bolgarsko podjetje za ekološko hrano Harmonica Foods, ki že od leta 2016 sodeluje z lokalnimi kmeti in partnerskimi pridelovalci s ciljem, da bi visokokakovostna hrana z jasnim poreklom postala bolj dostopna. Z več kot 30 izdelki, 47 zaposlenimi, kratkimi dobavnimi verigami, pravično trgovino, krožnim gospodarstvom in izobraževanjem podpira lokalne skupnosti in gradi bolj trajnosten prehranski sistem.

Najboljša ekološka restavracija 2026 je čokoladnica Zotter iz Bergla pri Riegersburgu na avstrijskem Štajerskem. Družinsko podjetje je avstrijski proizvajalec čokolade, ki nadzira ves proces, od kakovostnega zrna do končnega izdelka. V ponudbi ima več kot 700 čokoladnih izdelkov. Podjetje ima tudi svojo restavracijo, za katero sami na 95 hektarjih ekološko pridelujejo zelenjavo, ki jo postrežejo po načelu »od kmetije do mize«. Poleg tega spodbujajo tudi rabo obnovljivih virov energije in odgovorno ravnanje z viri. Tako povezujejo pridelavo hrane, doživetja za obiskovalce ter dobrobit zaposlenih, živali in okolja.

Najboljše ekološko mesto 2026 je Cussac-Fort-Médoc v Franciji. Francoško mestece z več kot dva tisoč prebivalci uspešno povečuje delež ekološke hrane v šolskih jedilnicah. Vzpostavili so občinski ekološki vrt, velik sedem tisoč kvadratnih metrov, v katerem pridelajo polovico sveže zelenjave za 230 dnevni obrokov v šolah; tako se lahko mesto pohvali, da ima na jedilniku več kot polovico ekoloških sestavin brez dodatnih stroškov. Ekološka zelenjava raste tik ob šoli, zato ni ne prevoza, ne embalaže, ne odpadne hrane, kar je dodatna kvaliteta. Morebitne presežke zelenjave ponudijo organizacijam, ki pomagajo ljudem s hrano, pa tudi restavracijam in trgovinam z živili.

Nagrajencem za ekološko kmetijstvo v EU je čestital tudi komisar za kmetijstvo Christoph Hansen (šesti z desne). Najboljši ekološki kmet in najboljša ekološka kmetica sta drugi in tretja z leve. (Vir: Evropska unija/ECAS)

Ko iz malega nastane velik Štrudelfest

Vonj po jabolkih in cimetu je v Ivančni Gorici povezal množico obiskovalcev

Bilo je veliko štrudlja, te enostavne sladice, ki z vonjem po jabolkih in cimetu prebudi v ljudeh spomin na dom, kuhinjo babice, mame ali prijazne sosedice. Spomni nas na nedeljska srečanja ob mizi, za katero je, ne glede na njeno velikost, vedno dovolj prostora za vse. Štrudelfest, ki se že tradicionalno konec septembra odvija v Ivančni Gorici, je tudi letos »štrudljasto« povezal nepregledno množico obiskovalcev.

V imenu Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) je udeležence pozdravil nekdanji predsednik in zbornični svetnik **Cvetko Zupančič**. »Poslanstvo zbornice je podpora promociji domače hrane in kmetijstva. Vsi, ki delamo v kmetijstvu, dobro vemo, da nič ni podarjeno in nič ni samoumevno. Za »štrudelj« bi zagotovo lahko rekli, da velja »manj je več«. V vseh tradicionalnih kombinacijah ne smemo pozabiti na okus, poslanstvo in ljudi iz časov, ko hrane ni bilo dovolj. Tako gre velika hvala organizatorjem, ki so iz ene majhne zamisli, iz malega štrudeljčka uspeli razviti velik Štrudelfest. Ne glede na vse izjemne štrudlje, ki jih lahko vidimo tukaj, pa vemo, da je za pravega moža najboljši tisti štrudelj, ki ga z ljubeznijo speče njegova žena,« je med drugim povedal Zupančič.

Pomen povezane skupnosti je v svojem nagovoru izpostavil župan Ivančne Gorice **Dušan Strnad**: »Občina Ivančna Gorica ima 12 krajevnih skupnosti in v sklopu Štrudelfesta povezano sodelujejo prav vse. Ponosen sem, da znamo stopiti skupaj in ustvariti tako prisrčen dogodek, tesno

prepleten s kulinariko in tradicijo.« Vsem, ki zvesto ohranjajo kulinarčno dediščino in povezujejo slovensko kmetijstvo s potrošniki, se je zahvalil tudi državni sekretar na Ministrstvu za kmetijstvo **Velislav Žvipelj**.

Od Štrudelfesta do Dobrot slovenskih kmetij

Med razstavljalci se je tokrat predstavljal tudi Zavod KGZS Nova Gorica. Specialistka za oljkarstvo **Teja Hladnik** je obiskovalcem približala različne sorte oljk in okuse olj, ki jih lahko oljkarji ustrezno sestavijo, kar daje pestrost kulinariki.

V sklop dela Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije sodi tudi strokovno ocenjevanje živil. Za ta namen se redno usposablja kmetijski svetovalci, ki delujejo znotraj sistema javne službe kmetijskega svetovanja. Osrednja ocenjevanja s strokovnimi paneli že 37 let potekajo v okviru aktivnosti **Festivala Dobrote slovenskih kmetij** na Ptujju pod okriljem javne službe kmetijskega svetovanja. Gre za osrednjo državno prireditev, ki združuje strokovno javnost in kmetijstvo ter omogoča prepoznavanje tradicionalnih okusov, njihovo ohranjanje in razvoj v koraku s časom.

Dodajamo še, da je bilo na dogodku prisotnih res veliko društev kmečkih žena, ki so gonilna sila razvoja območja Ivančne Gorice, ki slovi po visoki rodnosti in nizki starostni strukturi prebivalcev. Tovrstno društveno dejavnost so pred desetletji vzpostavili in spodbujali

strokovnjaki kmetijske stroke znotraj javnih služb kmetijskega svetovanja. Sodelovanje ostaja aktivno še danes, čeprav ga je zaradi modernega in hitrega načina življenja vedno težje ohranjati.

Kaj so o dogodku povedali obiskovalci

Ema iz Ivančne Gorice opaža, da so štrudlji vse bolj domišljjski. Sama pri-sega na tradicionalen jabolčni zavitek, ki ga pripravlja z nekoliko debelejšim vlečnim testom. Navdušena je nad množico ljudi, ki festival obišče, kot predstavnica starejše generacije pa bi si želela slišati več slovenskih domoljubnih pesmi.

Marjan je prišel na dogodek z namenom, da koga sreča, se podruži, kakšno reče in podpre lokalne mojstrice peke štrudlja. Najraje ima jabolčni štrudelj.

Številni starši, babice in dedki ter tete in strici so na Štrudelfest prišli predvsem zato, ker so na odru nastopali njihovi otroci. »Bili so neizmerno prisrčni, oblečeni v male kuharčke. Z glasbeno-plesno predstavo so obiskovalcem pokazali, kako se pripravi dober štrudelj. Po takšnem nastopu nam je štrudelj, ki smo si ga privoščili za poslastico, teknil še tisočkrat bolj. Prekrasen družinski dan, kjer se tradicija prenaša na najmlajše,« je povedala **Urša**, ena od ponosnih mamic.

Tatjana Vrbošek, KGZS

Kdo je spekel zmagovalnega

V sklopu festivala je potekalo ocenjevanje štrudljev. Za naziv najboljšega štrudlja se je v kategoriji tradicionalen in inovativen štrudelj potegovalo 80 štrudljev. Med tradicionalnimi štrudlji je slavila **Lidija Zupančič** iz Društva podeželskih žena Dolenjske Toplice. Drugo mesto je osvojila **Darja Mrvar**, tretje pa domačinka **Marjeta Bijec** iz Šentvida pri Stični. Med sodobno pripravljenimi štrudlji je strokovno komisijo najbolje prepričala **Ana Oven**, članica Društva podeželskih žena Rože iz Šentlovrenca, s štrudljem skutina malina s pistacijo. Drugo mesto je osvojila **Slavka Kregar** z jesenskim zavitkom s prekajenim šinkom, tretje pa **Frančiška Žagar** s suhimi slivami na skutini posteljici. Čestitamo!

Poskus DOK

Od leta 1978 inštitut FIBL na osnovi pobude kmetov in raziskovalcev izvaja primerjavo ekološkega in konvencionalnega kmetovanja, t. i. poskus DOK.

DOK primerja tri metode kmetovanja: biodinamično (D), ekološko (O) in konvencionalno (K).

Metode so predpisane in vključujejo živinorejo ali ne, uporabo hlevskega gnoja pri obremenitvi 1,4 GVŽ/ha, smernice ekološkega in smernice Demeter ter Bio Suisse. Smernice Demeter zahtevajo uporabo biodinamičnih preparatov, uporabo biodinamičnega komposta, preparatov za škropljenje in časovno usklajevanje kmetijskih opravil ob upoštevanju kozmičnih konstelacij. Konvencionalni način ustreza integrirani pridelavi, uporablja mineralna gnojila z uravnoteženim kroženjem hranil ter sredstva za varstvo rastlin v skladu z upoštevanjem pragov gospodarske škodljivosti. Od leta 1985 je v poskus vključen tudi način s samo mineralnimi gnojili konvencionalne oblike, ki se označuje z (M).

Ekološko kmetovanje spodbuja rodovitnost tal

O in D sistema pridelave imata na nepokritih tleh bistveno manjšo zaskorjenost kot K, razlog je stabilna struktura tal. Po 21 letih konvencionalnega kmetovanja v sistemih K in M je pH tal padel pod ciljno vrednost, kar zahteva potrebo po apnenju, v O in D ostaja pH normalen. Vrednost pH je ključnega pomena za ohranjanje ustrezne strukture tal, biološke aktivnosti in prehrane rastlin, omogoča boljše pronicanje vode in večjo odpornost tal proti eroziji. Na hektar je bilo na konvencionalnih njivah treba dodati zato pet ton apna, medtem ko v ekoloških sistemih apnenje ni bilo potrebno.

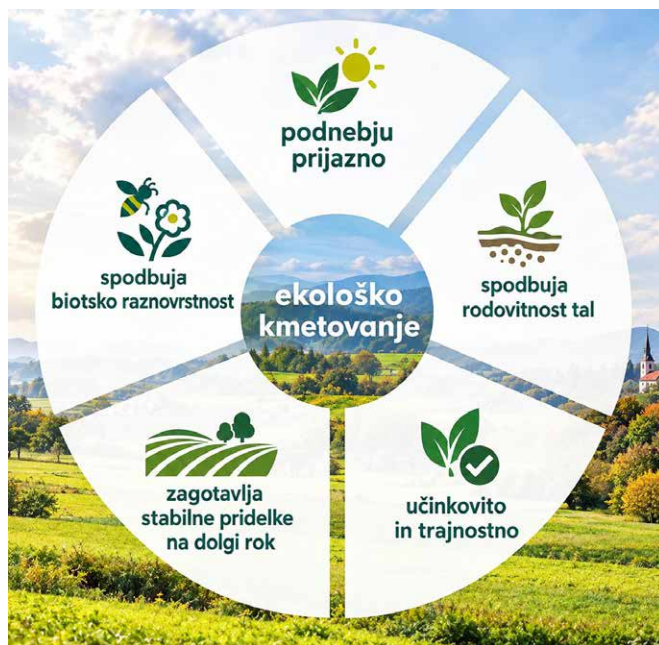
Pri sistemih s polnim gnojenjem in uporabo hlevskega gnoja je vsebnost in zaloga humusa ostala nespremenjena. Brez uporabe organskih gnojil so tla izgubljala humus. Uporaba kompostiranega hlevskega gnoja je v biodinamičnem sistemu povzročila znatno večjo vsebnost humusa.

Kazalniki rodovitnosti tal v O in D metodi v primerjavi s K:

- vsebnost humusa (+18 %),
- količina mikro organizmov (+40 %),
- biološka aktivnost (+83 %),
- učinkovitejša mobilizacija hranil (+37 %).

Ekološko kmetovanje je podnebju prijazno, izboljšuje rodovitnost tal, je učinkovito, zagotavlja dolgoročno stabilne pridelke in spodbuja biotsko raznovrstnost. Zato ekološko kmetovanje ponuja trajnostne rešitve za izzive sodobnega časa.

Vir: Informativni list, 2024 | št. 1787, Ekološko kmetovanje v primerjavi in rezultati 45 let trajajočega poskusa DOK.

OKUSI BIODINAMIKE

DEMETER SE PREDSTAVI

16. OKTOBER 2026 • RADOVLJICA

POKLON SVETOVNEMU DNEVU HRANE

15.00-19.00 DEMETER TRŽNICA Demeter kmetje in vinarji Spoznajte pridelovalce, okušajte njihove pridelke in biodinamična vina. VSTOP PROST	16.00-17.00 ALI VEŠ, KAJ JEŠ? dr. Maja Kolar Senzorizna delavnica: kaj je biodinamika, kaj pomeni Demeter? BREZPLAČNO PRIJAVA OBVEZNA	17.00-18.00 BIODINAMIKA V VINSKEM KOZARCU Primož Lavrenčič Posestvo Burja Masterclass in vodena degustacija Demeter vin. BREZPLAČNO PRIJAVA OBVEZNA	19.00-22.00 VEČERJA ZA DUŠO IN TELO chef Uroš Štefelin Chefov pozdrav + 4 hodi iz biodinamičnih sestavin + Demeter vina. 100 € / OSEBO REZERVACIJA
--	--	--	---

DNEVNI PROGRAM JE BREZPLAČEN
Za delavnico in masterclass je potrebna prijava.

PROGRAM IN PRIJAVA
hisalinhart/skoksi-biodinamike
16. oktober 2026 • Radovljica

Nagradna uganka

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. novembra na naslov: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjna 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s pripisom Nagradna uganka in vašimi podatki.

Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo **SEJEM BO ŽIV**. Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Boris Milič, Komen; Jožica Jeršič, Srednja vas; Tanja Lazar, Žiri; Marija Demšar, Horjul; Anton Benko Branik. Čestitamo!

Plod datljeve palme						
Nepravo žito						
Okopavina, primerna za kisanje						
Jaro žito, postržek med žiti						
Sad trte in dela človeških rok						
Kraj, po katerem so poimenovani žlikrofi						
Pri nas najbolj razširjena sadna vrsta						
Ovoj za zaščito izdelka						
Polaganje semen ali plodov v zemljo						
Zaščitni premaz na posodi						
Pripomoček za rezanje						
Začimba z ostrim in pekočim okusom						

Nagradna križanka

				AVTOR: MARJAN GRABNER		HRVAŠKI NOGOMETNI SELEKTOR BILIĆ		PREGRADA IZ POKONČNIH, PRI-OSTRENIH KOLOV		GLAVNO MESTO GRČIJE		PLOVNI EVROPSKI VELETOK		TANJA RIBIČ		NEKDANJI FRANCOŠKI NOGOMETAS (NICOLAS)		MORSKA RIBA IZ DRUŽINE ŠPAROV	
				VODJA UPORA RIMSKIH SUZNJEV															
				PREPROSTA SVETILKA S STEKLE-NIM OHIŠJEM															
				ODBOJKAR PAJENK										IME ČRKE N NAJVIŠJA GORA TASMANIJE (MOUNT)					
				AMERIŠKI IGRALEC DIESEL DRŽAVNIK BIDEN								PRITOK DONAVE V ROMUNIJI		PRENOČITEV					
ITALIJANSKO LETOVIŠKO MESTO MED RIMINIJEM IN ANCONO				RIMSKA LJUBLJANČANKA		DEL NOGE POD GLEŽNJEM		EVGEN JURIC		OBSEŽNA TRAVNATA PLANOTA V JUŽNI AMERIKI		ŠPANSKA IGRAJKA CHAPLIN SKANDINAVSKI DROBIŽ							
ŠPANSKA IGRAJKA CRUZ												UJEDA SRŠENAR TRETJI JUDOVSKI KRALJ							
EMAJLIREC												RUSKA POČITNIŠKA HIŠA ZADRŠKI OTOK				AVTORICA UMETNIŠKIH DEL		TRAM, NA KATEREM LEŽI SOD, GANTAR (VZHODNO)	
												MESTO V VZHODNI ROMUNIJI NOVOZEL. PTIČ				KARPO GODINA FRANCOŠKI SKLADATELJ (JACQUES)			
ŠPANSKI SKLADATELJ (FERNANDO)						VELETOK V AZERBAJDŽANU		NARKOZA						KRUTI HUNSKI KRALJ OMAM-LJANJE					
AVTOR GIMNAZIJE INGOLIČ										BIOKEMIK TURK PROSTOR ZA GOJENJE PLAZILCEV						IZR. POLITIK (ABBA) KOS KAMNA ZA BRUŠENJE KOSE			
ROMAN KONČAR						NAGIB, SPODBUDA ZOBOVJE						? O DOBRIH LJUDEH MESTO NA ZAH. OBALI TAJVANA							
OTOK RASTJA V PUŠČAVI								GR. PESNIK (ODISEAS) POKOJNI SEKRETAR OZN (KOFI)								NEM. RAPER RENATO ŠIMUNOVIČ TV PRIKA-ZOVALNIK			
NAŠ POKOJNI SKLADATELJ IN KLARINETIST (KAREL - ATI)				VEČJI KOS POHIŠTVA NAŠA IGRAJKA (BERNARDA)								ATLETINJA DEKAGRAM (POGOV.)							
VELIKA GRAJSKA SOBA										SREDNJE-SOLEC ŠTEVILO Z DVEMA NIČLAMA						ZNAK ZA IRIDIJ			
																KAVELJČEK NA TRNKU			
ŠTAJERSKA BABICA						KNJIŽNI VLOMILEC LUPIN SIBIRSKI VELETOK								AMERIŠKI REŽISER HOWARD VOJKO ANZELJC				AMERIŠKI IGRALEC PACINO	
SALONITNA PLOŠČA														POKOJNI SAHIST PIRC					
DOMIŠLJAV PUHLO-GLAVEC, GIZDALIN								ŠPANSKI SLIKAR MIRO						MADŽAR.-AMERIŠKI DIRIGENT DORATI					

POMOČ: EBAN, Abba - izraelski diplomat, zunanji minister od leta 1966 do leta 1974, **ELITIS, Odiseas** - grški modernistični pesnik, **TAINAN** - večje mesto na zahodni obali Tajvana

Geslo križanke pošljite do 15. novembra na naslov Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjstva 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Med praviimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila ŽEJNA ZEMLJA) bodo praktično nagrado prejeli: Danica Banovec, Črnomelj; Ivica Bricelj, Ljubljana; Josip Franko, Martjanci; Mojca Kožar, Radeče; Rudi Živic, Postojna. Čestitamo!

8. ZELENJADARSKI POSVET

**»Kako pridelovati vrtnine
v tako ekstremnih vremenskih razmerah«**

Torek, 1. december 2026

18. VINOGRADNIŠKI POSVET

**»Podnebne spremembe – nove tehnologije
za uspešno prilagajanje«**

Sreda, 2. december 2026

21. LOMBERGARJEV SADJARSKI POSVET

**»Sadjarstvo prihodnosti:
Digitalizacija, napredni sistemi in
odpornost nasadov na klimatske spremembe«**

Četrtek, 3. december 2026

KRAJ POSVETOV:

**FAKULTETA ZA KMETIJSTVO IN BIOSISTEMSKE VEDE,
PIVOLA 10, 2311 HOČE, PREDAVALNICA AUDITORIUM MAGNUM**

ORGANIZATORJI POSVETOV:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO

41. tradicionalni posvet javne službe kmetijskega svetovanja in Dan sistema znanja in inovacij (AKIS)

ŽIVINOREJA PRIHODNOSTI

Dobrobit živali in rejcev, prostorski izzivi in ekonomska vzdržnost

Organizirata Ministrstvo za kmetijstvo in
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

23. - 24. november 2026

Terme Zreče

**VSE INFORMACIJE IN PRIJAVE NA
WWW.KGZS.SI/JSKS/POSVET**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO

Sofinancira
Evropska unija

